Tweemaandelijks tijdschrift
27ste jaargang 1996/3 (159)
mei-juni

HORIZON*taal*

ISSN 0772-540 X Afgiftekantoor: ANTWERPEN X

Horizontaal – Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 27ste jaargang. Horizontaal is de voortzetting van *Esperanto Panorama.*

Redactie en administratie (België): Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03/234 34 00, telefax: 03/233 54 33, netwerk: fel@knooppunt.be – infobladzijden: http://www.knooppunt.be/~fel; (Nederland): Libro-Servo Esperanto-Nederland, Marnixstraat 57, 2023 RB Haarlem.
Abonnementen: Gewoon abonnement: 600,– fr. in België, 33,– gld. in Nederland; vijfjarig abonnement: 2400,– fr. of 132,– gld.; levenslang abonnement: 15 000,– fr. of 775,– gld.
Rekeningen: Voor België telkens t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen KB 402-5510531-55 of ASLK 001-2376527-06; voor Nederland: postgiro rek.: 111278 t.n.v. Libro-Servo Esperanto-Nederland, Haarlem.

Redactie: Guido Van Damme, Eddy Raets, Jacques Schram
Medewerkers: Paul Peeraerts, Jean Piere VandenDaele, W.M.A. De Smet, R. Rotsaert, I. Lievens, I. Durwael, J. De Mulder, e.a.
Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
Horizontaal verschijnt de eerste van elke oneven maand.

Bijvoegsels bij **Horizontaal** worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto zijn opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk worden gefactureerd.
Teksten voor publikatie moeten op de redactie toekomen uiterlijk op de 1ste van de even maand. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren of grammaticaal/stylistisch aan te passen. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.
Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Lijst van adressen van alle plaatsen in Nederland en Vlaanderen waar inlichtingen over Esperanto kunnen worden ingewonnen. Voor meer gedetailleerde gegevens over de clubs verwijzen we naar de activiteitenkalender waar u inlichtingen vindt over de activiteiten die in de volgende 3 maanden zijn gepland.

Vlaamse Esperantobond/Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00, Fax.: (03) 233 54 33. Elektronisch adres: fel@knooppunt.be,
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00.
Fervojistoj L. De Sutter, Frère-Orbanstraat 210, B-8400 Oostende, tel.: (059) 50 18 25.
Esperanto-Nederland Arubastraat 12, NL-9715 RW Groningen, Nederland. Tel.: (050) 577 59 54.
Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldbond/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: (010) 436 10 44.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: (09) 227 48 41. SEL heeft groepen of leden in Diepenbeek, Gent, Halle, Oostende en Tienen.

Bestuursleden van FEL:
Flory Witdoeckt (Voorzitter), Witte-Nonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: (059) 70 29 14; Fax: (059) 80 23 42.
Ivo Durwael, Paul Gilsonlaan 5, 2650 Edegem. Tel.: (03) 440 30 92.
Helene Van der Steen, Turnhoutsebaan 459/12, 2140 Borgerhout. Tel.: (03) 324 76 06.
Johan Van Eenoo, Stationsstraat 27, 8380 Lissewege. Tel.: (050) 54 40 03.
Roland Rotsaert Visspaanstraat 97, 8000 Brugge.
Jacques Schram, Hof ter Bekestraat 49, 2018 Antwerpen. Tel.: (03) 237 86 02.
Walter Vandenkieboom, Witte-Nonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: (059) 70 29 14.

(De nieuwe functies van het bestuur werden bij het verschijnen van dit nummer nog niet toegewezen.)

Contactadressen van de groepen
AALST *La Pioniro*, Hugo Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.
ALKMAAR Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (072) 571 79 18.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tel.: (0546) 819403.
AMERSFOORT W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, NL-3768 GM Soest, tel.: (035) 601 54 73.

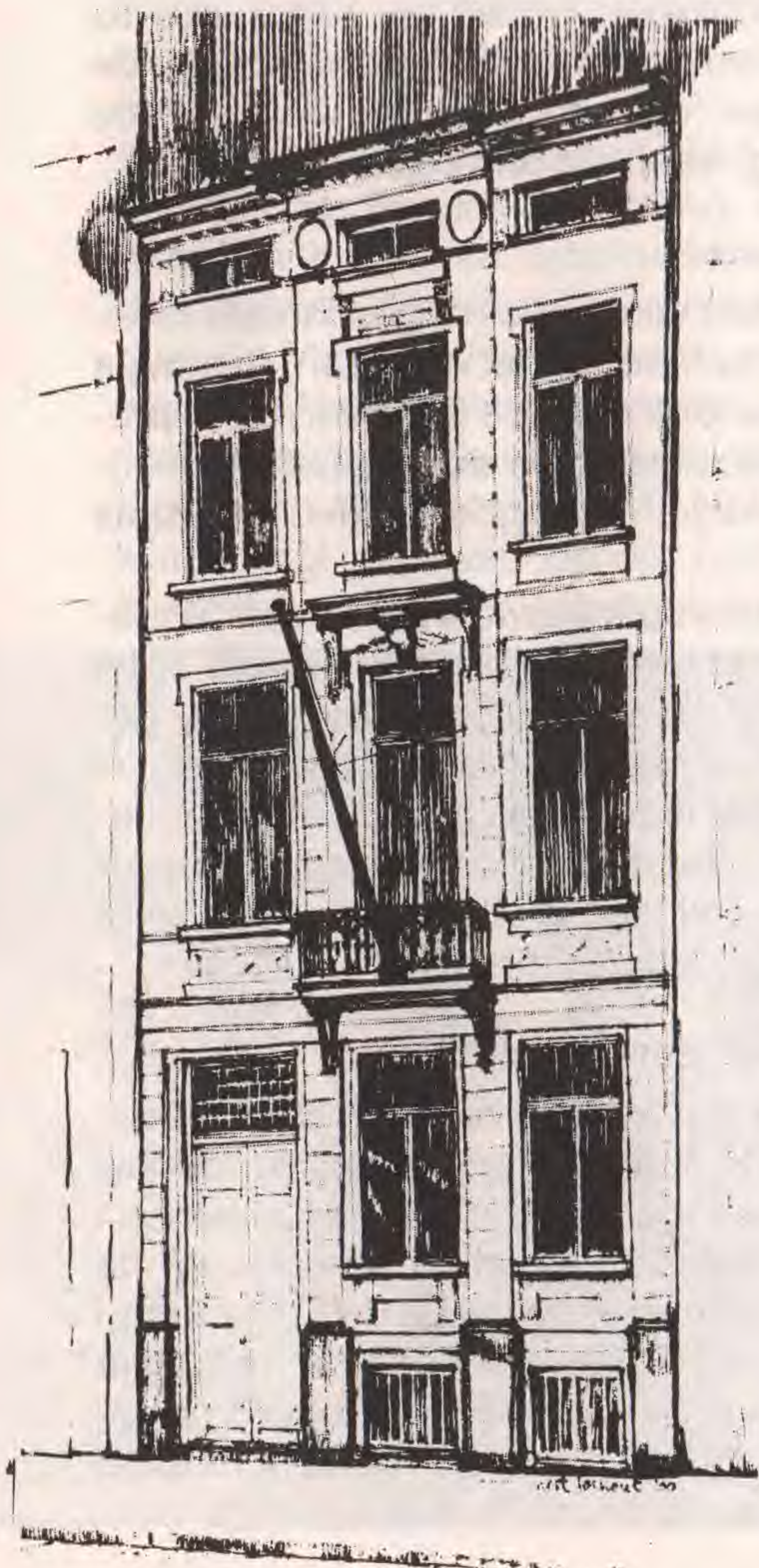
Op 21 april 1996 brandde de heide. Een zware slag voor het Vlaamse groen... Ook voor het Esperanto-groen? Ja en neen. Immers, zowel de Kalmthoutse groep, La Erikejo, *met zijn jubileumviering als de Vlaamse Esperantobond met* Antwerpen '96 *planden een wandeling door de heide. Dat zal nu wellicht niet mogelijk zijn, of – als het wel mogelijk is – zal de tocht leiden door een strook zwartgeblakerde, nog niet herstelde natuur. Maar brand of geen brand, zowel het feest in Kalmthout als Antwerpen '96 zullen er mogen zijn.*

Die brand leert ons ook wat: vuur is grensoverschrijdend; vuur laat zich door grenzen niet tegenhouden. Het vuur in de heide sloeg over naar Nederland. Het Esperantovuur is ook niet te stuiten. Hoewel volledige samenwerking met Nederland, om vooral wettelijke redenen, niet mogelijk is, blijven FEL en Esperanto-Nederland toch zoveel mogelijk samenwerken. Symbool daarvoor is de kaft van onze tijdschriften. Op de achterflap vind je voor beide tijdschriften dezelfde teksten. Eén over een colloquium over het Esperanto als oplossing voor het Europese talenprobleem, dat ernstig ook door niet-esperantisten werd en wordt behandeld in De Brakke Grond. *Het andere, in het Esperanto, over juiste terminologie.*

Er zijn trouwens nog enkele Esperantoteksten. Hoewel dit blad gericht is op het grote publiek en poogt het grote publiek te informeren, willen wij toch ook tegemoet komen aan de verzuchtingen van leden om af en toe wat Esperanto te lezen te krijgen. Esperantoteksten hebben naar het grote publiek trouwens ook een sterke illustratieve functie: laten zien dat de taal functioneert, is het beste middel om propaganda te maken. En dat die taal functioneert, ondervind je als je als vreemdeling meedoet aan de Romero-herdenking. Onze gast, Abdurachman Junusov, kon daar niet in het Russisch, Pools of Servo-Kroatisch terecht met mensen die wel Engels, Frans en Duits kennen, maar Esperanto bracht de uitkomst: een tweetalig verslag kan je lezen op p. 8. Ook op school is tonen hoe de taal werkt, de beste weg naar belangstelling. Dat ondervond La Konkordo *in Kortrijk.*

De illustratie van het misbruik van het Engels, hoe aan die taal alles toegelaten wordt omwille van de „commerce", geeft ons een sterke troef om te eisen dat ook onze taalverzuchtingen worden gehonoreerd. Uiteindelijk is de bedoeling van de Vlaamse Esperantobond het Esperanto te propageren. Wij werken daarbij onder de koepel van de Vlaamse Cultuur, en terecht, cultuur bescherm je het best wanneer je aan elke cultuur de mogelijkheid biedt om onbedreigd met een andere cultuur in contact te kunnen treden.

Daarmee is het belangrijkste van wat je in dit nummer te lezen krijgt, gezegd. Het hoofdartikel van wijlen Edward Symoens over 50 jaar Verenigde Naties is zowel een aanzet tot nadenken over onze eigen activiteit als een postume hulde aan de auteur. De ruime belangstelling vanwege clubverantwoordelijken voor de rubriek Clubtribune – maar liefst vier clubs zonden een bijdrage – doet ons tenslotte verhopen dat Horizontaal *steeds meer het blad wordt van de Vlaamse Esperantobond* en *zijn aangesloten clubs.* *gvd*

Vijftig jaar Verenigde Naties

Tot vlak voor zijn dood was Edward Symoens, erevoorzitter van de Vlaamse Esperantobond, nog erg actief met tal van projecten. De meeste daarvan waren pogingen om het Esperanto onder de aandacht te brengen van grote internationale instellingen. Op 21 december 1995, de dag van zijn dood, zou hij nog een lezing hebben gegeven over „Vijftig jaar Verenigde Naties". Als eerbetoon en omdat de tekst zelf ook bijzonder waardevol is, publiceren wij hem in de bladzijden van *Horizontaal*.

Waarom tijdens een Esperantobijeenkomst spreken over „50 jaar Verenigde Naties"? Welk verband ligt er tussen beide? Er zijn meer verbanden dan wij op het eerste gezicht zouden denken. Beide zijn immers van structuur en doelstelling supra-nationaal, reiken over de nationale grenzen en entiteiten, omvatten principieel de hele mensheid. Beide beogen een harmonische samenleving van alle mensen, van welke sociale of etnische oorsprong ze ook mogen zijn. Ik zeg wel: beogen, want het einddoel ligt zeker nog niet in het verschiet. Ook kan de internationale taal Esperanto ooit eens een grote rol spelen in de Verenigde Naties. Waarom niet realistisch blijven dromen, geloven en hopen?

Van klein tot groot

De VN zijn, wat men ook van die instelling moge denken, een grote stap voorwaarts in een eeuwenlange evolutie. Er was een tijd, lang geleden, dat in eenzelfde stad de ene wijk in opstand kwam en vocht tegen een andere wijk, tot het hoofd van de stad zei: „Genoeg gevochten nu, allen aan tafel en uitspreken wat er hapert." Dat slaagde niet in een handomdraai. Er ging heel wat tijd overheen alvorens het stadsgezag sterk genoeg was om vechtende partijen uit elkaar te houden. En misschien nog wel langer duurde het vooraleer bij deze partijen het inzicht gerijpt was, dat er naast vechten – een oerinstinct van de mens – misschien nog andere wegen waren om tot een vergelijk te komen...

Later gingen steden elkaar bevechten. Tot een graaf of hertog hen aan de onderhandelingstafel bracht. Dan vocht diezelfde graaf of hertog tegen een andere graaf of hertog, tot de koning tussenbeide kwam en de vechtende partijen willens nillens tot een overeenkomst dwong. Toen vochten eeuwenlang staatshoofen en landen tegen elkaar en de conflicten werden alsmaar groter en vernietigender.

Boven de van elkaar losstaande nationale staatshoofden stond er helaas geen enkel supranationaal gezag om de vechtende partijen uit elkaar te houden. Daarom is het van zo'n groot belang, dat op 10 januari 1920, na wat wij de Eerste Wereldoorlog noemen, voor de eerste maal in de geschiedenis een supranationale wereldorganisatie tot stand kwam „tot bevordering van de internationale samenwerking en ter verzekering van vrede en veiligheid onder de volken". (WP, nr. 23, p. 330) Deze vereniging was de „Volkenbond", la Société des Nations. In het begin heeft deze Volkenbond zeer goed werk verricht en ei zo na zou ook het Esperanto er zijn *fina venko* (zijn „laatste overwinning", zijn uiteindelijke doorbraak) hebben bereikt. Immers in 1922 waren vrijwel alle leden, na een grondig onderzoek, bereid het Esperanto als officiële taal te erkennen. Alleen een veto van de Franse delegatie, op uitdrukkelijk bevel van de Franse regering, heeft dit onmogelijk gemaakt.

Vallen en opstaan

Slechts in het licht van de hoger geschetste menselijke evolutie kunnen wij het ontstaan, sommige successen, maar ook het vele falen van de supranationale organisaties zoals de vroegere Volkenbond en de huidige Verenigde Naties, enigszins begrijpen.

„Nooit is iets definitiefs verworven" is een fundamentele waarheid van het menselijk leven. Alles moet permanent onderhouden, aangepast, gekoesterd en vooral verder ontwikkeld worden. Dit geldt zowel op het individuele als op het collectieve vlak: liefde, vriendschap, beheersen van instincten, vrede, politiek... Het geldt evenzeer voor de Internationale Organisaties.

De geboorte van een instelling

Wat we tot nog toe gezegd hebben, dient alleen om de Verenigde Naties – ons eigenlijke onderwerp – in een historisch en vooral een algemeen menselijk en maatschappelijk perspectief te plaatsen. De VN kwamen er nadat de Volkenbond na enkele ups, maar vooral veel downs, na 26 jaar werking, op 19 april 1946, officieel ophield te bestaan. De Verenigde Staten van Amerika hebben nooit deel uitgemaakt van die Volkenbond.

De basis voor de VN werd in 1941 tijdens de Tweede Wereldoorlog gelegd door president Roosevelt van de Verenigde Staten en Eerste Minister Churchill van Groot-Brittannië. Het handvest werd op 26 juni 1945 in San Francisco door 50 landen officieel ondertekend. Op dit ogenblik zijn er 185 landen lid van de Verenigde Naties.
Geeft men er zich wel voldoende rekenschap van, hoe aartsmoeilijk het is om zoveel volkeren, met zoveel totaal verschillende talen, culturen, ervaringen, ontwikkeling, verzuchtingen en vooral tegenstrijdige belangen, tot één samenhangen en harmonisch geheel te versmelten? Zoiets vraagt tijd, ontzettend veel tijd. Zoiets vraagt ook een nooit aflatende en verbeten inspanning. In het licht van deze vaststelling moeten we de tekortkomingen en de fouten van deze gigantische instelling beoordelen. Fouten moeten niet worden goedgepraat, maar evenmin mag er twijfel zijn over de noodzaak van de instelling zelf.

De structuur van de VN

In de Algemene Vergadering zijn alle leden vertegenwoordigd. Elk lid heeft er één stem. Principieel komt ze elk jaar in september/oktober in New York – waar de zetel is gevestigd – bijeen, om over de algemene wereldproblemen te discussiëren.
De Veiligheidsraad bestaat uit vijf permanente leden (China, Frankrijk, Rusland, USA, Groot-Brittannië), elk met een veto-recht, en tien voor twee jaar door de Algemene Vergadering verkozen leden. De Veiligheidsraad heeft de primaire verantwoordelijkheid voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid. Alle vertegenwoordigers moeten permanent in New York aanwezig zijn, opdat de Raad op elk ogenblik bijeen zou kunnen komen. Dat gebeurt op verzoek van één of meer staten, van de Algemene Vergadering of van de Secretaris-Generaal.

De Secretaris-Generaal is hoofd van een algemeen secretariaat met meer dan 20 000 stafleden. Het is de eigenlijke spil van de organisatie.
Onder de hoofdorganen van de VN worden ook gerekend: de Economische en Sociale Raad, die de economische en sociale activiteiten van de VN coördineert, onder het gezag van de Algemene Vergadering; de Voogdijraad, die zich met de dekolonisatie heeft beziggehouden; en het Internationaal Gerechtshof.
Naast die hoofdorganen zijn er ook nog een aantal autonome organen: UNCTAD, een permanent orgaan van de VN dat zich bezighoudt met de problematiek ten aanzien van de ontwikkeling van economisch achtergebleven landen; UNDRO: een bureau van de VN onder leiding van de Coördinator voor rampenhulp; UNIDO: in 1966 door de Algemene Vergadering van de VN ingesteld, een autonoom orgaan, gevestigd in Wenen, dat zich toelegt op de bevordering van de industrialisatie van de ontwikkelingslanden; UNICEF: in 1946 opgericht en onder de Economische en Sociale Raad ressorterend kindernoodfonds van de VN.

Op weg naar...

De concrete doelstellingen van de VN zijn:
a. de internationale vrede en veiligheid handhaven;
b. vriendschappelijke betrekkingen tussen staten tot stand brengen;
c. internationale samenwerking tot stand brengen bij het oplossen van internationale vraagstukken van economische, sociale, culturele of humanitaire aard, alsmede het bevorderen en stimuleren van eerbied voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden.
Het valt op hoe in de Esperantogemeenschap bijna dezelfde terminologie wordt gebrukkt: vrede (ook taalvrede!), verstandhouding, samenwerking, eerbied voor de Rechten van de Mens. Maar daar houdt de vergelijking niet mee op. De taal, in het algemeen, heeft een ontwikkeling doorgemaakt, die ongeveer gelijkloopt met de politieke evolutie van wijk- naar stads- en regiotalen. Daarna van regionale naar nationale taal. De evolutie van nationale talen naar één supra-nationale taal is volop in beweging.
De grondtrek van die historische evolutie, zowel in de politiek als bij de taal, is een streven naar een principiële neutraliteit en objectiviteit om de op beide terreinen bestaande conflicten en tegenstellingen op te vangen en te neutraliseren.
De VN staan principieel neutraal tegenover alle aangesloten leden, kleine of grote, ontwikkelde of

minder ontwikkelde. Zo ook staat het Esperanto principieel neutraal tegenover zowel de grote wereldtalen als de kleinste regionale talen of dialecten. Beide instellingen streven ernaar iedere vorm van geweld te ondervangen door overreding, samenspraak en overleg.

Dit gaat echter tegen het menselijk oerinstinct in. Dat is gegrond op overlevingsdrift en het recht van de sterktste, op fysische macht om conflicten op te lossen. Door een uiterst langzame beschavingsevolutie treedt echter bij sommige mensen de Rede op de voorgrond. De rede tracht het primaire oerinstinct te bedwingen, te neutraliseren en te vervangen door meer menswaardige methoden om de onvermijdelijke tegenstellingen, geschillen en vooral persoonlijke belangen voor iedereen aanvaardbaar te maken.

In het kader van die evolutie moeten we ook de ontwikkeling van het begrip „Rechten van de Mens" plaatsen. Het gaat niet om de rechten van de blanke, gele of zwarte mens; evenmin om die van de rijke of de arme; noch om die van de ontwikkelde of de (zogenaamd) onderontwikkelde mens, maar om de rechten van **de mens**, zonder meer, wie dat ook weze.

De tijd aan onze zijde

Een ander fundamenteel begrip dat meestal over het hoofd wordt gezien bij de beoordeling van succes of mislukking van vooral wereldomvattende projecten zoals de VN, maar ook het Esperanto, is het begrip tijd. In de maatschappij waarin wij leven, wordt dit essentiële begrip al te vaak tot het heden herleid, zonder rekening te houden met zijn verlenging in het verleden en de toekomst. Evenmin wordt aandacht besteed aan de ermee verbonden groei-, aanpassings- en assimilatieprocessen.

Van alles wil men dadelijk definitieve resultaten zien. Dat kan gewoon niet. Zo zijn de mens en de natuur niet geschapen. Boutros Boutros-Ghali, de huidige Secretaris-Generaal van de VN, drukt het in een interview (*Knack*, 12-18 juli 1995) als volgt uit: „Weet u, internationale onderhandelingen, dat is een heel traag proces. Onze nieuwe cultuur heeft er ons ongelukkig genoeg aan gewend onmiddellijke resultaten te willen zien. Men wil oploskoffie: heet water erop, en klaar. Terwijl, bijvoorbeeld, de traditie van theedrinken in Japan: dat duurt een uur. En het ongeduldige publiek zegt al gauw, het is mislukt! Maar om zoiets te doen lukken, dat vraagt jaren werk! U vindt het normaal dat u vijftien of twintig jaar nodig had om uw studie te voltooien. Maar dan wilt u een conflict tussen twee staten, dat veertig jaar heeft geduurd, regelen in enkele maanden?"

Conclusie

De bedoeling van deze lezing was niet een technische uiteenzetting te geven over het reilen en zeilen van de Verenigde Naties. Ik heb geprobeerd de instelling in een ruimer historisch en maatschappelijk perspectief te plaatsen en een band te leggen tussen onze beweging en die supra-nationale organisatie.

Het is niet omdat onze beweging hoogtes of laagtes kent, dat ze zou moeten verdwijnen. Het is ook niet omdat de VN hoogtes en laagtes kent, dat die organisatie zou moeten verdwijnen. Zoals wij ons permanent moeten aanpassen aan de ontzaglijk snel evoluerende wereld om ons heen – en dat doen we helaas niet genoeg! – zo is ook de VN aan een grote schoonmaakbeurt toe... ook op taalgebied. Onlangs verscheen in *La Libre Belgique* (3 nov. 1995) een artikel onder de titel: „Nations Unies. Duel franco-américain à propos du multilinguisme". (Verenigde Naties. Frans-Amerikaans duel over de veeltaligheid). Het artikel eindigt als volgt: „Diplomaten van alle continenten maken zich ongerust over een eventuele overheersing van het Engels in de VN en spreken over een totale veramerikanisering van de internationale organisatie." We kunnen deze uitlatingen beschouwen als het zoveelste bewijs, dat er wel degelijke redenen zijn voor de Esperantobeweging om uit haar schulp te kruipen en zich zeer actief te blijven interesseren, niet alleen voor de VN, maar voor alle grote supra-nationale organisaties.

Voor wie haar soms geweld aandoet...

Ach, ik geef toe, het is geen originele titel, en wat is een taal geweld aandoen? Een beetje vreemd bloed in een taal kan geen kwaad. Maar loopt het soms niet de spuigaten uit? Wat volgt is een lezersbrief uit De Morgen *(5 maart 1996) met een beschouwing over de invloed van het Engels op ons dagelijks taalgebruik.* Horizontaal *had het zelf ooit over de grote reclameborden. Naar aanleiding van dit artikel heb ikzelf de laatste dagen wat gelet op de reclamepanelen in de wachthuisjes van* De Lijn. *De Morgen-lezer heeft het over de gewone winkelruiten...*

„Wij hebben niets tegen winstdeelname as such". Het was een middelgrote kop op de tweede bladzijde van *De Morgen* op 21 februari jl. Een citaat van de SP-fractievoorzitter in de Kamer. „Winstdeelname as such". Het klinkt onnozel, maar als je het gedrukt ziet staan is het ook gewoon lelijk. Djiezes, Franky!

Ik weet het. Een soort Engels is de voertaal van de planeet aan het worden. Dat is geen slechte zaak. Het is beter dat de bewoners van de blauwe bol elkaar een beetje verstaan dan helemaal niet. Maar dat Nederlandstaligen onder elkaar alsmaar meer Engels beginnen te gebruiken voor de meest eenvoudige mededelingen, dat vind ik onbehaaglijk. Waar is dat toch voor nodig? De enigen die daar in mijn buurt wat tegen optornen zijn lieden die Engelstalige reclameborden onderspuiten met de kreet „Nederlands!" Ze signeren hun werk met een rune-teken. Griezelig gezelschap, maar is het echt fascistoïde wat zij uitspoken?

Wat voor proces is dat toch dat mensen ertoe brengt hun eigen taal zo te minachten? Het heeft iets van vrijwillige onderwerping aan een nieuwe mentale kolonisator. En bij deze nieuwe culturele collaboratie spelen de (kleine) zelfstandigen een opvallende rol. Winkelstraten leveren perfect studiemateriaal. „Mijn" winkelstraat ligt in de buurt van het station van Berchem. Op een paar honderd meter hebben we daar een „Hair Club", een centrum voor „Hair Cosmetics", een „Photo Hall", een „Asian Sweet & Snacks"-zaak, een „Mini Night Shore", een „Day & Night Store", een „Raleigh Cycle Shop", twee „Press Shops", twee „Self Banks" (eentje van Bacob, eentje van BBL; bij de ASLK kan je aan „electronic self banking" doen), een „Clean Palace" (met voor de veiligheid „droogkuissalon" in de ondertitel), Boops Attractive Clothes For All", een „Riggy Two Store", „Curio Sunpower" (zonnebanksalon), een „Shoe Discount" enz. enz. Gaatjes tussenin worden gevuld met lingeries, patisseries, charcuteries en merceries. Een gekke Turk heeft gewoon „algemene voeding" op zijn etalage staan.

Op de dag dat ik mijn kleine inventaris maakte hingen er in de lichtbakken bij de bushaltes affiches voor de „New Belga" („Fire for Flavour, New 25 Box") en voor de nieuwe Vlaamse film „She Good Fighter" (an independent film in association with VTM fonds Film in Vlaanderen & Superclub Home Entertainment Store), met een exclusief Engelse generiek.

De meest onnozele affiche die de afgelopen maanden in de straat heeft gehangen was er eentje voor een concertje van Kid Safari, met alle mededelingen over plaats („Saint Anne's Chapel, Antwerp), tijd en prijzen in het Engels. Onderaan stond de mysterieuze afkorting VVK, vermoedelijk een zelfgemaakt letterwoord voor „voorverkoop", waarmee het niveau van het kmo-Engels duidelijk wordt. „Advance Booking & Sales" is the word mr. Safari (of bedoelde u toch „Vlaanderen voor Kristus"?)

Aan een loket in het station van Berchem zelf heeft lange tijd de bijna mystieke mededeling „Interior Country Only" gehangen.

Zoals de grote taalkundige VDB al zei: trop is too much is trop is too much.

Op de Romero-herdenking in Brugge

La 23an de marto en Bruĝo estis organizita tradicia Romero-tago, kies celo estas atentigi homojn pri toleremo, justo, paca solvo de la problemoj kaj kontraŭdiroj de nia mondo...
Inter la budoj de diversaj movadoj kaj organizaĵoj troviĝis ankaŭ la budo Esperanto. Multaj homoj venadis al ĝi, interesiĝis pri Esperanto, diskutis, rigardis esperantaĵojn...
Kelkaj momentoj estis iom amuzaj.
Jen venis al la budo iu sinjoro. Mi proponis al li broŝuron pri Esperanto. Responde li komencis deklami „La Vojo"-n de L. Zamenhof. Imagu nian miron!
Alia okazo. Mi iom promenis laŭ la halo, rigardis aliajn budojn. Ĉe unu el ili la virino kiu deĵoris alparolis min, kaj mi respondis, ke mi ne parolas nederlande. Tiam ŝi provis komunikiĝi en la germana, franca... Miavice mi proponis la rusan, polan... Fine ni ekparolis la anglan, kiun mi iam lernis en la lernejo kaj en la universitato, sed preskaŭ neniam praktikis. Poste la virino vokis albanojn el Kosovo (Jugoslavio), kiuj deĵoris ĉe la sama budo, kaj mi parolis kun ili en la rusa, ili kun mi – en la serba...
La virino demandis min, pri kio mi okupiĝas, kaj mi respondis, ke mi estas ĵurnalisto. „En kiu lingvo vi ĵurnalistas?" – demandis ili. „En la rusa kaj en Esperanto," respondis mi. La virino (al mia granda surpriziĝo!) tre ekĝojis: „Do vi estas esperantisto?!" demandis ŝi en Esperanto. Kaj ni daŭrigis (jam sen embarasoj!) interparolon en Esperanto. Evidentiĝis, ke ŝi estas esperantistino, kaj ni eĉ havas komunajn konatulojn! „Transdonu salutojn al s-ro Ivo Durwael kaj al la antverpenaj esperantistoj" – petis ŝi, kaj tion mi faras kun la plezuro. La nomo de la virino estas s-ino Els Buysse. Mi rakontis pri la renkontiĝo al s-ro Grégoire Maertens, kaj li iris speciale por konatiĝi kun ŝi, kaj evidentiĝis, ke ankaŭ lin ŝi konas. Vere, ne estas tro granda nia mondo!

Abdurachman Junusov

Op 23 maart werd in Brugge de traditionele Romero-dag georganiseerd. Het doel van die dag is aandacht vragen voor verdraagzaamheid, rechtvaardigheid, vredelievende oplossingen voor problemen en tegenstellingen in onze wereld...
Tussen de kraampjes van de diverse organisaties was er ook een Esperantostand. Aanhoudend kwamen er mensen om vragen te stellen, te discussiëren of dingen te bekijken.
Enkele ogenblikken waren erg amuzant. Zo kwam er een man naar de stand. Ik bood hem een informatiebrochure aan. Als antwoord begon hij promt „La Vojo" van Zamenhof voor te dragen. Stel u mijn verwondering voor.
Wat anders. Ik wandelde wat door de hal en bekeek andere stands. De vrouw die bij één van die stands dienst deed, sprak mij aan, en ik antwoordde dat ik geen Nederlands sprak. Toen probeerde zij Duits en Frans... Op mijn beurt stelde ik Russisch en Pools voor... Tenslotte stuntelden we wat in het Engels, dat ik op school en aan de universiteit leerde maar nooit actief gebruikte. Daarna riep de vrouw enkele Albanezen uit Kosovo (Joegoslavië), die ook dienst deden in die stand, te hulp. Met hen sprak ik Russisch, zij antwoordden in het Servisch.
De vrouw vroeg mij waar ik mij mee bezig houd. Ik antwoordde dat ik journalist was. „En welke talen gebruikt u dan?" wilde zij weten. „Russisch en Esperanto," antwoordde ik. De vrouw (tot mijn verwondering) was opgetogen: „Do vi estas esperantisto?" En wij zetten ons gesprek probleemloos voort in het Esperanto. Het bleek dat ook zij Esperantospreker is. We hadden zelfs gemeenschappelijke kennissen. „Doe mijn groeten aan Ivo Durwael en aan de Antwerpse esperantisten," vroeg zij, en dat doe ik met veel plezier. Haar naam is Els Buysse. Ik vertelde over mijn ontmoeting aan Grégoire Maertens, die meteen naar de stand ging om kennis te maken. Maar daar bleek dat zij elkaar eigenlijk reeds kenden. Waarlijk, we leven in een kleine wereld.

(vert. gvd)

De echo van stilte... kilte

Beetje bij beetje groeit het aantal Europarlementairen, dat het eventuele gebruik van het Esperanto om het taalprobleem in de Europese Unie (EU) op te lossen aanvaardt.
Bovendien, door het feit dat de positieve ingesteldheid van de ene aan de andere wordt meegedeeld, durven zij het nu ook aan die opinie tegenover journalisten te uiten. In een uitvoerig artikel over de taalproblematiek in de EU besluit een Frans journalist in *Le Figaro* (02-01-1996) met de verklaring van Fernand Herman (B): „Om noch de Britten, noch de Fransen voor het hoofd te stoten, waarom niet allemaal Esperanto leren?"
In België kan je in kranten steeds meer positieve uitlatingen van Europarlementairen ten voordele van het Esperanto lezen, en vele politici staan meer open voor die idee, nu ze die opinies hebben gelezen.
Die feiten rechtvaardigen een doorgedreven actie bij de Europarlementairen. Te vaak maken wij ons schuldig aan „zwijgen".

Wat te doen om vrijuit te gaan?

- Zich de positieve uitlatingen van die Europarlementairen aanschaffen, die tot nog toe moedig toestemden dat wij hun uitlatingen publiceren.
- Vertalen waar nodig en ter informatie bezorgen aan politici (Europese, nationale, regionale) en journalisten. Een eenvoudige fotocopie met de mededeling „Ter informatie. Hoogachtend" volstaat. Een lange brief is overbodig.
- Indien uw eigen lokale Europarlementairen niet bij de positief ingestelden horen, zend dan de positieve uitlatingen toe en vraag hen hun eigen opinie ten aanzien van het probleem uiteen te zetten. Vermeld wel uitdrukkelijk dat het ook de bedoeling is die mening bekend te maken.
- Zend een positieve reactie in de oorspronkelijke taal met Esperantovertaling aan Germain Pirlot (adres zie onderaan). Probeer bij negatieve reacties te wijzen op onjuiste argumenten of misinformatie. Wend u indien nodig tot competente mensen die diplomatisch, objectief en voorzichtig kunnen reageren. Een polemiek staat verdere contacten in de weg.
- Voeg in voorkomend geval copies van zulke positieve reacties toe aan brieven naar journalisten, zelfs wanneer die een ander thema behandelen.
- Werk zoveel mogelijk samen met uw landelijke medewerker aan „Agado ĉe EP-anaro".

Het resultaat hangt enkel van onszelf af. De echo van stilte is stilte. Wij moeten zelf opstaan om vrijuit te gaan!
Wil je actief meewerken, neem dan contact op met: Germain Pirlot, Steenbakkersstraat 21, B-8400 Oostende, tel.: (059) 70 87 00. (Fax: (059) 80 23 42, met vermelding: voor Germain).

Traagzaam trekt de witte wagen

Kort voor de eindredactie van dit nummer bereikte ons het bericht van het overlijden van Arpad Lődőr. Hoewel we niet over een levensbeschrijving van Arpad beschikken, was hij in onze kring een graag geziene figuur en een enthousiast esperantist. Het is daarom ook gepast aan hem enkele woordjes te wijden. Als vreemdeling in ons midden was hij vaak een goed voorbeeld om aan de buitenwereld de zin van het Esperanto te tonen. Als vreemdeling kon hij vooral in deze tijd een symboolfunctie vervullen: oproep tot integratie en verdraagzaamheid.
In naam van de leden en het bestuur van de Vlaamse Esperantobond betuigen wij aan de familie van Arpad ons diep medeleven.

Katja Lődör
Erik en Nicole Lődör-Benoodt — infanoj
Peter, Veerle en Tom — genepoj

sciigas kun profunda malĝojo pri la forpaso de

Lődör Arpad

Li naskiĝis en Szombathely (Hungario) je la 15a de septembro 1906 kaj mortis en la Volkskliniek en Gent la 15an de aprilo 1996.

Firme li kredis je la pozitiva evoluo de la homaro, sekve li estis optimisma strebanto.

Lia plej granda idealo, la disvastigo de la mondlingvo Esperanto, li eĉ ĝis la lastaj tagoj dum daùra prizorgado fidele persistis.

Laù lia lasta volo, lia korpo estis dediĉita al la scienco.

Enkele rechtzettingen

Volgens het artikel „De positieve aanpak" (*Horizontaal* 1996/2 (158), p. 16) lijkt het erop da Claude Piron zich enigszins heeft vergaloppeerd, en zou het gebruik van de door hem genoemde cijfers als een boemerang terug kunnen keren. Jammer genoeg geldt dat ook voor het artikel „vaarwel mooie droom" (p. 4 van hetzelfde nummer). Iedereen die op de hoogte is van wat er in de Europese Unie (EU) omgaat, merkt meteen een aantal terminologische fouten, die vermoedelijk te wijten zijn aan onvoldoende vertrouwdheid van de vertaler met het onderwerp. In een dergelijk geval kan het wellicht geen kwaad extra informatie in te winnen (bij voorbeeld bij het Voorlichtingsbureau van de Europese Commissie, Archimedesstraat 73, 1040 Brussel, tel.: (02) 295 38 44) en na te gaan hoe de officiële teksten luiden.
Volgende fouten moeten alleszins worden vermeden:

- „decreet nr. 1" is „verordening nr. 1";
- „drie zuilen": hoewel het geen officiële term is, wordt altijd de uitdrukking „drie pijlers" gebruikt;
- „rechtspraak en interne aangelegenheden" wordt in het Verdrag van Maastricht „justitie en binnenlandse zaken" genoemd
- „Gemeenschappelijke Politiek over Buitenlandse Zaken en Veiligheid" is officieel „gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid";
- in de Europese Unie bestaat geen „ministercomité" (wel een „Raad");
- het „decreet" van 1993 is ook weer een „verordening";
- het Merkenbureau is niet „Internationaal", maar hooguit „Europees" – hoewel dat woord niet in de officiële naam voorkomt, die luidt: „Bureau voor harmonisatie binnen de interne markt (merken, tekeningen en modellen).

André Ruysschaert

Van twee lezers – Wim De Smet en Roger Van der Bauwhede – kwam de opmerking dat Marianne Thysen (met y en niet met ij) tot nader order Europees Parlementslid is voor de CVP en niet voor de VLD zoals verkeerdelijk in ons vorig nummer werd vermeld.

Ach en wee

Het hoofdthema van deze Lingva Rubriko is „tussenwerpsels". Verder starten we in het kader van deze rubriek een artikelenserie over het Fundamento de Esperanto. In een zestal stukjes zullen we een aantal aspecten van dit basisdocument bespreken. We komen nog even terug op het onderwerp landennamen en voor degenen die zich in een Esperanto-examen willen bekwamen, geven we oefenmateriaal dat afkomstig is van het proefexamen dat op 25 november 1995 plaatsvond in Elspeet. Let op! Vanaf nu geldt voor deze rubriek een nieuw adres: Arjen-Sjoerd en Roel, p/a Oostveenweg 15, NL-7533 VP Enschede.

Tussenwerpsels

Tussenwerpsels zijn uitroepen, woorden en uitdrukkingen die een gevoel of gemoedstoestand uitdrukken, een geluid nabootsen, een signaal geven of dienen als beleefdheidsfrase. Een belangrijk kenmerk van tussenwerpsels is dat ze geen deel uit maken van het grammaticaal verband van de zin.

Hieronder staat een aantal voorbeelden van veelvoorkomende tussenwerpsels in het Esperanto (de tussenwerpsels zijn vet gedrukt):

He, *kion vi faras tie?*
Hee, wat doe je daar?
Jen terura hundo! ***For! Huŝ!***
Daar heb je een vreselijke hond! Weg! Vort!
Ho, *mi forgesis mian monujon.*
Oh, ik ben mijn portemonnee vergeten.
Aĥ! *Mia tuta mono jam estas for!*
Ach! Al mijn geld is al op!
Ho ve, *la viando bruliĝis.*
O jee, het vlees is aangebrand.
Nu, *ni komencu!*
Welnu, laten we beginnen!
La entuziasmuloj kriis: ***hura!, brave!, vivu!***
De enthousiastelingen riepen: hoera!, bravo!, lang zal hij leven!
Aŭ, *vespo pikis min!*
Au, ik ben door een wesp gestoken!
Ĉu vi denove fumis? ***Fi!***
Heb je weer gerookt? Foei!
Ek! *Ni jam malfruas.*
Aan de slag! We zijn al laat.
Fek, *la bebo denove fekis.*
Shit, de baby heeft weer gepoept.
Fulmotondro! *Jam estas la sesa horo.*
Potverdorie! Het is al zes uur.
Diable, *kial vi ne pli frue diris tion?*
Verdorie, waarom heb je dat niet eerder gezegd?

De laatste vier voorbeelden laten zien dat soms gewone woorden of losse stammen ook als tussenwerpsel kunnen worden gebruikt: *ek-* is eigenlijk een voorvoegsel, *fek* is een werkwoordelijke stam, en in de laatste twee zinnen is sprake van een gewoon zelfstandig naamwoord en een bijwoord, die een speciale bijbetekenis hebben gekregen.

Beleefdheidsfrasen

Allerlei beleefdsheidsfrasen kunnen ook als tussenwerpsel worden beschouwd. Ze worden op verschillende manieren gevormd:

Dormu bone.
Wel te rusten.
Same.
Insgelijks.
Mi petas.
Alsjeblieft.
Pardonu! – Ne gravas.
Sorry! – Geeft niet.
Dankon! – Ne dankinde.
Bedankt! – Niets te danken.
Ĝis! of *Ĝis la!* of *Ĝis (la) revido!*
Tot ziens!
Ĝis reskribo!
Tot schrijfs!
Ĝis poste; ĝis la venonta semajno.
Tot zo; tot volgende week.
Adiaŭ, fartu bone.
Vaarwel, het ga je goed.

Om iemand iets toe te wensen wordt vaak de uitgang *-n* van de vierde naamval toegevoegd. Men voelt waarschijnlijk datgene wat wordt toegewenst, als een soort lijdend voorwerp aan; we kunnen immers in gedachten aanvullen „Ik wens je een...".

Bonan tagon!
Goeiedag!
Bonan matenon; bonan nokton.
Goedemorgen; goedenacht.
Saluton!
Hallo, hoi!
Ĉion bonan!
De beste wensen!
Bonan apetiton!
Eet smakelijk!
Gratulon!
Gefeliciteerd!

Schelden
Scheldwoorden behoren tot de tussenwerpsels die een gevoel uitdrukken:
Idioto, vi elbabilis mian sekreton.
Idioot, je hebt ons geheim verklapt.
Du plus du ne estas kvin, sed kvar, azeno!
Twee plus twee is niet vijf, maar vier, ezel!
Het achtervoegsel *-ul* komt vaak van pas om scheldwoorden te vormen: *stultulo* („stommeling"), *ventkapulo* („warhoofd"), *fekulo* („lul").

Onomatopeeën
Onomatopeeën zijn woorden die klanken of dierengeluiden nabootsen. Ook deze woorden worden tot de tussenwerpsels gerekend.
***Krak!** La fajr-artaĵo pafiĝis ĉielen.*
Knal! Het vuurwerk schoot de lucht in.
***Bum!** La du aŭtoj fronte koliziis.*
Boem! De twee auto's botsten frontaal op elkaar.
***Miaŭ! Kokeriko! Ia! Vuf, vuf!** Kia bruo estis en la arkeo de Noa.*
Miauw! Kukeleku! Ia! Woef, woef! Wat een herrie was het in de ark van Noach.

Woordvorming met tussenwerpsels
Het tussenwerpsel *fi!* wordt zo vaak als voorvoegsel gebruikt, dat het in de meeste overzichten van Esperanto-voorvoegsels wel is opgenomen:
*Oni enkarcerigis lin pro liaj **fiagoj**.*
Hij is gevangen gezet wegens zijn gruweldaden.

Incidenteel dienen ook andere tussenwerpsels als basis voor woordvorming. We geven enkele voorbeelden:
*Je la sesa matene la koko komencis **kokeriki**.*
Om zes uur 's ochtends begon de haan te kraaien.
*La patro **ĝisis** kaj enaŭtiĝis.*
Vader zei „Tot ziens" en stapte in de auto.
*La malsukcesinta kandidato profunde **aĥis**.*
De gezakte kandidaat zuchtte eens diep.
*Estas tempo por **adiaŭi**.*
Het is tijd om afscheid te nemen.

*La **adiaŭa** parolado de la direktoro daŭris tre longe.*
De afscheidsrede van de directeur duurde erg lang.
*La priŝtelitaj vojaĝantoj laŭte **vekriis**.*
De bestolen reizigers jammerden luid.
*Dum mia militservado mi suferis teruran **hejmveon**.*
Tijdens mijn militaire dienst had ik vreselijk heimwee.
*Dum la festo ĉiuj **hurais**.*
Tijdens het feest juichte iedereen.

OEFENING: Vertaal in het Esperanto.
1. Goedenavond! 2. Tot horens! 3. Kluns! 4. Jakkes! 5. Piep!, zei de muis. 6. Werk ze! 7. Gelukkig nieuwjaar! 8. Goede reis!

Landennamen
Mevrouw De Ketelaere uit Antwerpen vroeg zich af hoe je in het Esperanto het verschil aangeeft tussen de landen Niger en Nigeria en hoe je bewoners van die landen noemt en ook hoe de rivier de Niger wordt genoemd. Ook vroeg ze de Esperanto-naam voor het land Guinée-Bissau. Het zit zo:

Niĝero	Niger (rivier)
Niĝerlando	Niger (land)
Niĝerlandano	inwoner van Niger
Niĝerio	Nigeria
Niĝeriano	Nigeriaan
Bisaŭ-Gvineo	Guinée-Bissau

Als u meer wilt weten over het gebruik van de achtervoegsels *-io*, *-lando* en *-ano* bij landennamen, dan kunt u het januari-februari-nummer van dit blad er nog eens op naslaan.

Uitwerking van de oefening
1. Bonan vesperon! 2. Ĝis reaŭdo! 3. Fuŝulo! 4. Aĉ! 5. Pep!, diris la muso. 6. Bonan laboron! 7. Feliĉan novjaron! 8. Bonan vojaĝon!

Woordentest en grammaticatest

Tijdens het afgelopen Faulhaber-weekeinde in Elspeet organiseerde de Nederlandse Esperanto-examencommissie een proefexamen. 27 mensen hebben zich toen onderworpen aan de woordentest en de grammaticatest van het *Progresa* examen. Men had ongeveer een half uur de tijd om alle opdrachten uit te werken. Tijdens een regulier examen zijn de opdrachten echter twee maal zo lang en heeft men een uur de tijd.

Normaal gesproken zijn er bij een examenbijeenkomst niet meer dan 5 à 10 kandidaten. De gedachte dringt zich daardoor op dat het wellicht verstandig is om in het vervolg tijdens het Faulhaberweekeinde ook af en toe een officieel examen af te nemen. Mocht een en ander reeds dit jaar gerealiseerd worden, dan zou dat betekenen dat het geplande examen van 16 november komt te vervallen. Nader bericht volgt. Voor informatie over de examens van de Nederlandse Esperanto-examencommissie kun je terecht bij Mevr. M.

Massar, Ilpenwaard 92, 1824 GG Alkmaar, tel. 072-5612668. Als je 5 gld. overmaakt op giro 206152 van de secr. Alg. Ned. Esp.-examencommissie, dan ontvang je een examengids met informatie over alle examens: Elementa, Progresa, Traduka en Instrua.

Woordentest

Opdracht 1: Vertaal in het Nederlands.
afekta; pediko; sieĝi; beki; rankoro

Opdracht 2:

- Vertaal in het Esperanto.
  royeren; tutoyeren; kraag; antiek; toetsenbord
- Hoe spreek je een bisschop in het Esperanto aan?

Opdracht 3: Maak zinnen, waarbij een woord *figuurlijk* gebruikt wordt (zonodig mag de grammaticale uitgang worden gewijzigd).
ŝvebi: *La malsanulo ŝvebis inter vivo kaj morto.* (voorbeeld)
pisti:
ŝlosilo:

Opdracht 4: Maak zinnen, waarbij het opgegeven woord *ironisch* gebruikt wordt (zonodig mag de grammaticale uitgang worden gewijzigd).
kaligrafio: *Mi laŭdis la kaligrafiaĵojn de mia dujara filineto.* (voorbeeld)
honori:
koncerto:

Opdracht 5:

a. Geef het dierengeluid aan (u mag *blekas* niet gebruiken!).
ĉevalo ______as; azeno ______as; kapro ______as; ŝafo ______as
b. Geef de *mal*-woorden die synoniem zijn met: sordida; poltrona

Grammaticatest

Opdracht 6: Vul in.

a. Li mienas kvazaŭ iu kiu est____ grava.
b. Mi preferas paroli ____ kanti, kaj mi preferas libro____ ____ pentraĵo____.
c. Mi kredis vin serioz____, sed montriĝis ke vi nur klaŭn____.

Opdracht 7: Verbeter, indien mogelijk, de fouten.

a. Ĉu vi konas la problem'? – Matene estas mi dormem'!
b. Ĉi-tie loĝas ambaŭ la aŭstralojn lastjare enmigrintaj.
c. La patro urĝis la filon fari lian laboron pli rapida.
d. Mi plaĉas vian kontraŭ rasisman sintenon.

Opdracht 8: Vertaal in het Esperanto.

a. De koning liet zijn kroon brengen.
b. Deze auto haalt nog niet eens de vijfenzeventig kilometer per uur!
c. Verbaasd keek ze in mijn richting toen ik zei dat ik haar zag als moeder.

Opdracht 9: Zamenhof schreef:
Forte ni staru, fratoj amataj
Ni bataladu kune tenataj

a. Waarom keuren moderne Esperanto-dichters dit rijm af?
b. Wat is de Esperanto-benaming voor een dergelijk rijm?

Uitwerking van de opdrachten:

1. Gekunsteld (aanstellerig), luis, belegeren, pikken of zingen (van vogel), wrok of kikkerhart
2. Eksigi, ci-diri, kolumo, antikva, klavaro.
   Via episkopa moŝto
3. La milito pistis lian sentemon.
   Diligenta studado estas la ŝlosilo al respektinda sciado.
4. La policistoj honoris la ŝteliston per vizito.
   La patrino lacis pro la nokta koncerto de la ĝemeloj.
5. a. henas, iaas, mekas, beas
   b. malpura, malkuraĝa
6. estas, ol, librojn al pentraĵoj, serioza, klaŭnas
7. a. Ĉu vi konas la problemon? – Matene estas mi dormema!
   b. Ĉi tie loĝas ambaŭ aŭstralianoj lastjare enmigrintaj.
   c. La patro urĝis la filon fari sian laboron pli rapide.
   d. Mi ŝatas vian kontraŭrasisman sintenon (Al mi plaĉas via...).
8. a. La reĝo alportigis sian kronon.
   b. Ĉi tiu aŭto iras eĉ ne (po) sepdek kvin kilometrojn hore (en horo).
   c. Mirigite ŝi rigardis en mia direkto kiam mi diris ke mi konsideras (rigardas) ŝin patrino (kiel patrinon).
9. a. Rijmen met louter achtervoegsels is niet mooi (flauw, te makkelijk, onorigineel enz.)
   b. adasismo

Het *Fundamento*: wat is dat?

Veel esperantisten hebben het *Fundamento de Esperanto* nog nooit serieus bestudeerd, en dan hebben we het nog niet eens over beginners. Ook mensen die perfect Esperanto spreken, nemen de onaantastbaarheid van het *Fundamento* zeer letterlijk en raken het met geen vinger aan. Onze reactie hierop zal u misschien verbazen, wij zeggen namelijk: nou en? Als je goed Esperanto spreekt, waarom zul je je dan vermoeien met een saai werkje als het *Fundamento*? Toch zijn er wel een paar interessante dingen over het Fundamento te melden. Daarom is dit het eerste van een serie korte artikelen over het *Fundamento* in deze Lingva Rubriko.

In 1905 hebben de esperantisten die deelnamen aan het eerste Esperanto-congres, in Boulogne-sur-Mer, het *Fundamento de Esperanto* aangenomen. Op dat moment bestond het Esperanto al 18 jaar en was inmiddels een levende taal geworden. Er verschenen ook toen al vele boeken en tijdschriften. Het aannemen van het *Fundamento* is niet bepaald een essentiële stap voor het Esperanto te noemen, immers ook zonder het *Fundamento* had het Esperanto er inmiddels blijk van gegeven over levenskracht te beschikken.

Toch waren er velen die de auteur van het Esperanto, dr. L.L. Zamenhof, voortdurend bestookten met voorstellen om het Esperanto op een aantal punten te „verbeteren". Zij dachten dat het Esperanto nog te amenderen was, omdat het om een kunsttaal ging. Zamenhof wist echter dat je een levende taal niet op zo'n manier kunt benaderen. Met het *Fundamento* poogde Zamenhof een streep onder de hervormingsdiscussies te zetten. Wijzigingsvoorstellen konden vanaf toen, onder verwijzing naar het *Fundamento*, van tafel worden geveegd.

Voor een groep esperantisten was dit kennelijk te gortig. Zij hervormden het Esperanto naar hun eigen inzicht en lanceerden in 1907 het Ido. Het Ido heeft het, ondermeer door de voordurende neiging van de idisten om de taal van tijd tot tijd aan te passen, niet gehaald.

Het *Fundamento* vervult ook heden ten dage nog een rol. Als een taalkundige bepaalde voorstellen doet, of dat van anderen afwijst, dan wordt niet zelden het Fundamento erbij gehaald. Dus voor degenen die zich in dit soort discussies willen mengen, is het *Fundamento* verplichte stof.

Hoewel het *Fundamento* in 1905 is aangenomen, is de inhoud ervan veel ouder. Het *Fundamento* is namelijk een bundeling van een aantal oudere publikaties; alleen het voorwoord van het *Fundamento* is er speciaal voor geschreven. Behalve uit een voorwoord, bestaat het *Fundamento* uit de 16 grammaticaregels (in het Frans, Engels, Duits, Russisch en Pools). Ook in het onderdeel *Ekzercaro* staan grammaticaregels en een groot aantal voorbeeldzinnen (verdeeld over 42 paragrafen). Ten slotte is het *Universala Vortaro* in het *Fundamento* opgenomen, een basislijst van ruim 900 woorden met vertalingen in de vijf genoemde talen. Het *Universala Vortaro* dateert uit 1893 en de *Ekzercaro* uit 1894. De 16 regels zijn afkomstig uit de eerste Esperanto-leerboeken. De eerste, Russische, versie dateert van juli 1887; de andere volgden later.

Het *Fundamento* is dus een bundeling van de basis-publikaties die Zamenhof in het verleden heeft uitgebracht bij het wereldkundig maken van het Esperanto. Voor de eerste esperantisten was dit het enige studie-materiaal. Doordat iedereen, en ook Zamenhof zelf, zich strikt hield aan hetgeen in die basispublikaties stond, heeft het Esperanto eigenlijk van het begin af aan al een soort *Fundamento* gehad. Het vervulde voor esperantisten toen, dezelfde rol als de tegenwoordige taalleerboekjes hebben: ook regels uit leerboekjes staan in principe niet open voor discussie.

De ontwikkeling van het Esperanto heeft zich dus van het begin af aan afgespeeld binnen de kaders die het *Fundamento* stelde. In 1905 is de situatie die feitelijk al bestond, officieel bekrachtigd.

Esperanto-surfen

Al jaren publiceren de organisatie *Monda Turismo* en de tijdschriften *Esperanto* en *Heroldo de Esperanto* lijsten van alle mogelijke activiteiten waar Esperanto een rol speelt. Ze doen dat één keer per jaar. Af en toe worden er dan wel aanvullingen, correcties of annulaties gemeld in latere nummers. Daar wordt natuurlijk vlug overgekeken.

Er wordt allang gevraagd naar een actuele lijst, die constant wordt verbeterd en aangevuld. Dat is van belang, zowel voor de deelnemers als voor organisatoren, die eens willen nakijken of hun geplande activiteit niet botst met andere ontmoetingen.

Nu is het eindelijk zover: de dynamische redacteur van *Eventoj* heeft een lijst van alle activiteiten op zijn informatiebladzijden van *Internet*: http://www.odin.net/esperanto. Deze lijst wordt om de twee weken geactualiseerd. In het blad *Eventoj* verschijnt maandelijks een kalender. Maar via *Internet* is het mogelijk om alles te raadplegen wat in de toekomst gepland is.

Wie *Internet* niet zelf kan raadplegen (hetzij bij gebrek aan technische kennis, hetzij wegens gebrek aan een toegang) heeft de mogelijkheid om informatie op te vragen in het Esperanto-centrum.

Maar eer we aan verre planning doen, wil ik jullie herinneren aan wat in onze eigen omgeving gebeurt.

Zondag, 28 april: Dag van de Vlaamse Ardennen. Om 9 u en om 13.30 vertrekken we respectievelijk aan de kerk Louise-Marie in Maarkendal en de kerk van Zulzeke in Kluisberg voor wandelingen in één van de mooiste streken van ons land, onder leiding van ervaren gidsen van De Wielewaal en een onderlegd natuurkenner en esperantist voor de vertalingen. Beslist een aanrader voor natuurliefhebbers, die bovendien hun Esperanto-woordenschat willen vergroten.

Van 11 tot 18 mei houden de spoorweglui hun Internationaal Kongres in Den Haag. Maar ook niet-spoorweglui mogen hieraan deelnemen. Naast specifieke lezingen is er dan ook veel aandacht besteed aan ontspanning.

Op zondag, 12 mei: Drielandenontmoeting in Stokkem. Het programma begint om 9 u. De deelname kost 800,– BEF en in die prijs is het middagmaal, koffie en taart en een bezoek aan het Wissenmuseum begrepen.

Van vrijdag, 24 tot en met maandag, 27 mei: de vierde internationale en toeristische ontmoeting „Antwerpen '96". We hebben nu al inschrijvingen uit Nederland, Frankrijk, Duitsland, Hongarije, Dagestan en Gabon. Een mooie gelegenheid om de cultuurschatten van Antwerpen beter te leren kennen in een zeer internationaal gezelschap.

Zondag, 30 juni, vanaf 10.30 organiseert onze Waalse zusterverening A.P.E. zijn jaarlijkse „picknick" in Cul des Sarts. Er is overnachtingsmogelijkheid van zaterdag op zondag voorzien. Deelname kost 900,– BEF.

Wie mee een week wil rondtrekken door Tsjechië onder leiding van een professionele Esperantogids om te eindigen met deelname aan het wereldkongres te Praag kaj zich nog aanmelden voor de FEL-reis met minibusjes. We zullen echter kort na het verschijnen van dit nummer de overnachtingen moeten vastleggen. Reageer dus onmiddellijk als je belangstelling hebt.

Hirundo, de Esperanto-scoutsgroep van Tienen gaat ook met de bus op reis: voor een weekend naar de streek Elzas en Vogezen. Voor één persoon kost dit 3.700,– BEF alles inbegrepen. Inschrijven kon theoretisch tot 15 maart, maar wie weet is er nog een zetel leeg....

Om deze RONDBLIK af te sluiten wil ik enkele initiatieven vermelden, die ik vond in de lijst van *Eventoj*, en die anders zijn dan de traditionele Esperanto-congressen en bijeenkomsten met Esperanto-cursussen en voordrachten.

10 tot 12 mei: trektochten in het „Elbsandsteingebirge" van de Duitse Esperantojeugd.

16 tot 21 mei: voettochten, ingericht door Kvinpetalo in Bouresse (Frankrijk).

7 tot 9 juni: Seminarium over financiering, ingericht door de Esperanto-jeugd van Brandenburg (Duitsland).

7 tot 9 juni: Seminarium voor handelaars in Poprad (Slovakije).

8 en 9 juni: Wetenschappelijk-technisch seminarium van TAKE (aannemers) in Wintzenheim (Frankrijk).

24 tot 28 juni: Cursus Kalligrafie in Tampere (Finland).

13 tot 15 juli: Internationale Pingpong-wedstrijd in Húdmezyvøsørhely (Hongarije).

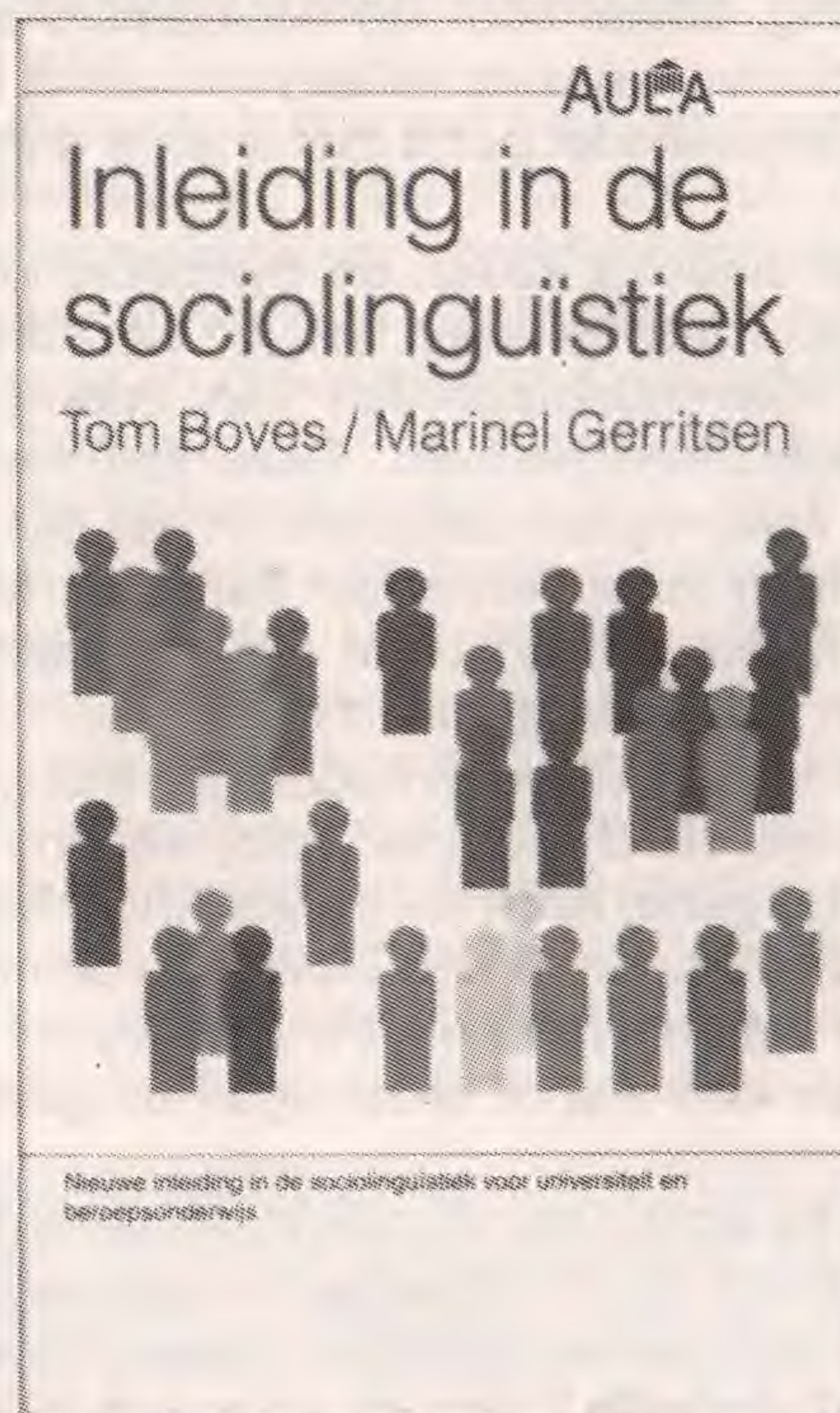
11 tot 17 augustus: Zeilschip-avontuur vanuit Nederland.

13 tot 17 augustus: seminarium over „Hoe werven, hoe informeren?" in Bouresse (Frankrijk).

Het is de moeite waard om de lijst te overlopen. Er zitten verschillende onderwerpen in die ik niet had verwacht in de „Plena kalendaro de Esperanto-aranĝoj". Ik heb ze niet allemaal geteld, maar een ruwe schatting bracht me op 240. Plezier op je verkenningstocht. id

Wie spreekt hoe – sociolinguïstiek

Reeds in 1979 verscheen in de AULA-reeks een boek onder de titel *Inleiding in de Sociolinguïstiek*. Maar sindsdien heeft deze wetenschap een hele evolutie doorgemaakt, zodat de noodzaak van een volledig nieuwe inleiding zich opdrong.
De sociolinguïstiek is die tak van de taalstudie die taal bestudeert als vorm van „sociaal gedrag". Daarbij wordt de taal bestudeerd naar zijn eigenschappen binnen bepaalde sociale groepen (leeftijd, geslacht, opleiding...) en in hoeverre dat taalgebruik verschilt van dat in andere groepen – of in de rest van de maatschappij. Dat taalgebruik hierbij ook een groepsvormende functie heeft – namelijk dat wie tot een bepaalde groep wil behoren, ook het taalgebruik van die groep moet beheersen en toepassen – staat buiten kijf.
De sociolinguïstiek wordt over het algemeen beschouwd als een vrij jonge wetenschap. William Labov (1963) wordt als de grondlegger ervan beschouwd. Toch wijzen de auteurs van dit boek erop dat in wezen ook het dialectonderzoek, zoals dat reeds geruime tijd (voor de tweede wereldoorlog) in het Nederlandse taalgebied werd verricht, sociolinguïstisch van aard was. Vooral het feit dat die auteurs in het Nederlands publiceerden, heeft het doordringen van dat onderzoek in internationale kringen bemoeilijkt of gewoonweg verhinderd. In recentere stromingen die aandacht besteden aan taalverandering vormen hun werken echter een rijke bron aan interessant vergelijkingsmateriaal.
Zoals vrijwel elke wetenschap heeft ook de sociolinguïstiek een macro- en en micro-niveau. Het macro-niveau houdt zich bezig met algemene theorievorming, het micro-niveau met specifiek taalonderzoek. Deze inleiding besteedt alleen aandacht aan het macro-niveau.
Na de algemene inleiding besteedt het boek nog aan drie aspecten aandacht: baanbrekende figuren; methodologie en specifieke onderzoeksdomeinen.
Baanbrekende of vernieuwende figuren in het sociolinguïstisch onderzoek zijn Bernstein, Labov en Hymes. Bernstein legt de relatie tussen taalbeheersing en culturele achtergrond. Leden uit een hogere (culturele) klasse zijn taalvaardiger. Labov ontwerpt nieuwe onderzoeksmethoden en bestudeert werkelijk taalgebruik. Daarbij komt hij tot de conclusie dat er geen kwantitatief verschil in taalbeheersing is, maar een kwalitatief: m.a.w. de taal van elke sociale klasse functioneert optimaal in die klasse. Hymes onderzoekt taal vanuit een etnografisch oogpunt en stelt vast dat taalgebruik afhankelijk is van situatiegebonden wetten en regels.
Het hoofdstuk over methodologie behandelt de eigenschappen waaraan de onderzoeksmethode moet voldoen. Hoe moet een onderzoek worden opgezet? Hoe moeten de proefpersonen worden gekozen? Hoe moet het onderzoek worden uitgevoerd? Hoe moeten de resultaten worden verwerkt en geïnterpreteerd.

Tenslotte staat het werk stil bij vijf specifieke onderzoeksvelden: taal en stijl (of variatie van taalgebruik afhankelijk van de situatie); taal en sekse (of taalspecifiek gedrag van mannen of vrouwen); taal en leeftijd met veel aandacht voor de conclusies die men daaruit kan trekken over taalverandering; taalattitude of de spanning tussen wat men denkt over taalgebruik en wat men zelf doet; en als laatste taalaccommodatie of het aanpassen van zijn taalgebruik aan de gesprekspartner om zo iets bij die gesprekspartner te bereiken.
Dit boek is een degelijke en wetenschappelijk verantwoorde inleiding, daar dragen ook de bibliografie en de verwijzing naar verder studiemateriaal (in bijlage) het hunne toe bij. gvd

Inleiding in de Sociolinguïstiek, Tom Boves en Marinel Gerritsen. AULA. Utrecht, Het Spectrum 1995. 352 p. 550,– BEF. Verkrijgbaar in de boekhandel.

La Erikejo Kalmthout

Bij het Zilveren Jubileum

Op zaterdag 25 mei 1996 zal de Esperantogroep „La Erikejo" herdenken dat op donderdag 25 mei 1971 een samenkomst van vijftien personen er toe overging een plaatselijke vereniging op te richten om regelmatig de gelegenheid te hebben de opgedane kennis van de internationale taal Esperanto wat bij te werken.

In het voorafgaande winterseizoen had een Esperantocursus plaats gehad, op initiatief van de toenmalige jeugdclub „Tros" en in samenwerking met de plaatselijke afdeling van het Davidsfonds. De cursus was gestart met 28 deelnemers, een ook voor die tijd ongewoon hoog aantal, en een tiental van hen hadden de eindmeet gehaald en een getuigschrift gekregen. Sommigen van hen waren al wat verdere kennis gaan opdoen in de Antwerpse Esperantogroep *La Verda Stelo* en in feite had dit kunnen volstaan. Maar het was de toenmalige voorzitter van *La Verda Stelo*, Jo Haazen, die er op aandrong dat Kalmthout zijn eigen Esperantogroep zou hebben! En na wat overleg en wat toezeggingen van medewerking ging het initiatief van start: een nieuwe groep was geboren. Korte tijd daarna werd de naam *La Erikejo* aangenomen en een jaar later werd de groep een volwaardig onderdeel van de landelijke Esperantovereniging.

Het eerste jaar is zeker niet erg hoopvol geweest: de jonge voorzitter, Frans Jacobs, overleed enige maanden later, van de stichtende leden bleven er naderhand maar weinigen over, een nieuwe cursus trok niet zoveel deelnemers, de financiële toestand was zeer krap, de meest waardevolle leden hadden te weinig tijd, e.a. Men zou een vroege dood van deze vereniging hebben kunnen verwachten.

Maar gelukkig zijn enige waardevolle personen de groep komen vervoegen en hebben anderen meer tijd kunnen vrijmaken. Op korte tijd werd *La Erikejo* een bloeiende vereniging met een merkwaardig gamma van activiteiten. Hij kon echt als voorbeeld worden gesteld voor zovele andere Esperantogroepen.

Wanneer *La Erikejo* op zondag 23 mei 1976 het vijfjarig bestaan kon gedenken, kon al een merkwaardig palmares van activiteiten worden voorgelegd.

Op zondag 24 mei 1981, bij het tienjarig bestaan, was die palmares nog zoveel mooier: met fierheid kon men terugblikken op tien geslaagde jaren, rijk aan activiteiten, al kon men ook niet ontkennen dat er soms wel eens inzinkingen van tijdelijke aard waren geweest.

Bij de viering van het twintigjarig bestaan op zaterdag 25 mei 1991 klom men op uit een inzinking.

In de vijf afgelopen jaren zocht *La Erikejo* naar een nieuw evenwicht. Een onmiskenbare veroudering van onze leden is opgetreden. Gelukkig zijn er enige zeer waardevolle jonge elementen, die de fakkel zullen kunnen overnemen.

Bij gelegenheid van het zilveren jubileum, op zaterdag 25 mei 1996, in het Cuylitshof" in Kalmthout, zal een basis worden gelegd voor de overgang van deze 25-jarige groep naar een nieuwe generatie in de Esperantocultuur.

Vele plaatselijk Esperantogroepen hebben soortgelijke hoogten en laagten beleefd. Maar hun rol blijft onmiskenbaar belangrijk in de verdere ontwikkeling van het fenomeen Esperanto. Het voorbeeld van *La Erikejo* kan hen inspireren tot nieuwe initiatieven.

Laten we besluiten met een wens: *„Vivu la Esperanto-grupo La Erikejo! Progresu la lingvo Esperanto!"*

Wim M.A. De Smet

Feestprogramma

Jubileumviering te Kalmthout, zaterdag 25 mei 1996

10.00	Bijeenkomst aan het station van Kalmthout, wandeling naar de Kalmthoutse Heide of (alleen voor genodigden) ontvangst op het gemeentehuis.
12.00	Gelegenheid tot middagmaal
13.30	Keuze uit verschillende mogelijkheden: *Arboretum, Natuurreservaat, Bijenteeltmuseum, Straatfeesten, Lezing over Dagestan door Abdurachman Junusov (uit Dagestan, in het Esperanto)*
16.00	Muziek en spelen in de tuin van Cuylitshof (Putse steenweg 38)
18.30	Jubileumfeestmaal in het Cuylitshof

Deelname is gratis (behalve voor het feestmaal, dranken, e.a.)
Inlichtingen: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.

La Verda Stelo Antwerpen

Een pianist met wereldfaam

In april 1996 komt pianist Andrés Linero Branly uit Colombia naar Europa. Zijn hoofddoel is een reeks pianoconcerten in Europa, en daarbij doet hij ook België aan. Het programma dat hij verzorgt, behelst vooral romantische werken van componisten als Chopin, Benoit en Franck. Op zijn repertoire staan ook quatremains van de nog levende, maar nauwelijks bekende Vlaamse componist Jan M.A. Hadermann. Natuurlijk presenteert hij ook Zuid-Amerikaanse componisten: Luis A. Calvo (Colombia), Ernesto Lecuona (Cuba) Alberto Ginastera (Argentinië) en Heitor Villa-Lobos (Brazilië).
Omdat Andrés Linero Branly behalve pianist ook esperantist is, is hij bereid een buiten-tournée concert te verzorgen voor „De vrienden van het Esperanto". Het is een uitgelezen gelegenheid om de culturele mogelijkheden van Esperantocontacten weerklank te geven. Het concert heeft plaats in het Esperantohuis op vrijdag 17 mei 1996 om 20.00 uur (zie clubprogramma).

Andrés Linero werd geboren In Santa Marta (Colombia) in 1943. Reeds op jonge leeftijd begon hij zijn muzikale opleiding. Na een Eerste Prijs in een bekende nationale muziekwedstrijd kreeg hij een beurs om te studeren bij Marcel Ciampi en Pierre Sancan in Parijs.
Ook als muziekpedagoog heeft Linero zijn sporen verdiend: velen van zijn leerlingen wonnen Eerste Prijzen en onderwijzen zelf in binnen- en buitenland, o.a. ook in Europese muziekinstituten.
Professor Linero is verbonden aan de belangrijkste Colombiaanse universiteiten en treedt als concertpianist geregeld op in heel Latijns-Amerika.
Tijdens een wereldtournee in 1988-89 gaf hij recitals in Europa, Japan, China en Australië. Telkens kreeg zijn optreden erg lovende kritieken. Zijn uitgebreid repertoire omvat werken van Bach tot Stravinsky. Maar Linero is ook een enthousiast en uitmuntend vertolker van de Zuid-Amerikaanse pianomuziek.

Linero ontving tal van onderscheidingen, o.a. het „Cruz del Caballero" (de hoogste Colombiaanse onderscheiding) dat hem werd toegekend in 1994. Hij is ook een actief esperantist en lid van de Colombiaanse Esperantovereniging.

La Progreso Gent

Een succesvolle EDUCA-beurs

Op de vakbeurs voor onderwijs in Vlaanderen (EDUCA) had de Gentse Esperantogroep *la Progreso* het initiatief genomen om met een informatiestand aanwezig te zijn. Met de hulp van FEL en leden van andere clubs werd aan honderden leerkrachten gedurende 4 dagen informatie over Esperanto doorgegeven.
De stand was een eenvoudige modulestand, een envelop en brief van een kind in het Esperanto geschreven waren sterk vergroot aan een wand bevestigd. Op een andere wand hing enkel een grote tekening over een onderwerp dat blijkbaar nogal actueel was...
Met het didactisch paneel „Esperanto-electro" van de Skolta Esperanto-Ligo (reeds gebruikt op de Jamboree 1994 en de Wereldjamboree 1995) was het heel gemakkelijk om de aandacht te trekken en uitleg te geven. Alles werd gedocumenteerd met de gebruikelijke lectuur. De reacties waren dikwijls enthousiast en unaniem: „We wisten absoluut niet dat Esperanto zo in elkaar zat,..." „... dat er zoveel mogelijkheden zijn", enz.
Op de beurs waren voor de gelegenheid samengestelde informatiepakketten voor gebruik op school beschikbaar. Eveneens was er een pakket voor projectgebruik in het middelbaar onderwijs. De vraag naar informatie over cursusmogelijkheden in alle provincies was zeer groot evenals de nieuwsgierigheid naar concreet gebruik. Het nieuwe visitekaartje van FEL werd zeer op prijs gesteld.
De minister van onderwijs, Luc Van den Bossche, passeerde onze stand tijdens een officieel bezoek. Hij hield even halt bij onze stand, en zo konden wij hem in één minuut de vervoeging van het werkwoord in het Esperanto bijbrengen.
Hoeveel klassen uiteindelijk zullen deelnemen aan het wedstrijdje dat verbonden is aan de informatiepakketjes, zullen we pas later weten. Maar hopelijk hebben we meerjarige plantjes gezaaid!

Wat we kunnen vaststellen is:
- op de beurs werd overduidelijk bewezen dat de onwetendheid en de misverstanden over Esperanto nog altijd zeer groot zijn;
- de belangstelling en nieuwsgierigheid is groot wanneer men iets op een aantrekkelijke wijze kan voorstellen;
- we konden hier een publiek aanspreken dat uit beroepsinteresse deze informatie zeer goed kan gebruiken en doorgeven. Vaak hoorden we de reactie: eindelijk vinden we toch eens wat meer informatie. Vele ouderen dachten zelfs dat Esperanto niet meer bestond!

Dank zij de hulp van de andere Esperantoclubs en van individuele giften, konden we deelnemen aan deze toch wel dure vakbeurs. De bezoekers van onze stand hebben dit zeer op prijs gesteld! Wij danken van harte alle medewerkers.

Namens *la Progreso*,
Arie Bouman

De informatiepakketjes die tijdens EDUCA ter beschikking stonden van het publiek zijn nog steeds verkrijgbaar evenals de visitekaartjes van

La Konkordo Kortrijk

Klopodo konatigi Esperanton al junuloj en lernejoj

En 1995, komence de oktobro, Jean Pierre Allewaert kaj mi, du estraranoj de la Kortrejka Esperanto-grupo *La Konkordo* vizitis lernejon en Kortrijk por enkonduki lernantojn kaj instruistojn pri Esperanto.

Estis nia celo ĉi-foje antaŭe enkonduki la instruistojn. Jean Pierre tiucele kontaktis la direktoron, kiu tuj konsentis kaj indikis instruiston peranto por ĉion aranĝi.

Problemo estis kunvenigi la aliajn instruistojn al enkonduka leciono. La peranto-instruisto ne sukcesis fari tion. Ni do instruis al nur kelkdekoj da la lernantoj el la kvaraj klasoj de la mezlernejo kaj al iliaj instruistoj pri Esperanto. Ankaŭ la direktoro ĉeestis.

Dum deko da minutoj ni enkondukis pri tio, kio estas Esperanto, kiu ĝin elpensis, kial, kiam kaj kie. Poste, dum dudeko da minutoj, ni koncize klarigis la alfabeton, la 16 regulojn de la gramatiko (sen detaloj pri la 15a) kaj la vortformadon. Tiam ni aŭdigis esperantlingvan kanton de *Kajto* dum la lernantoj (kaj ilia instruisto) sekvis la tekston en Esperanto kaj povis legi la tradukon.

Nun venis la promesita vortludo: ĉiu lernanto ricevis karteton kun unu esperanta vorteto (radiko majuskle, finaĵo minuskle). Ni montris la nederlandlingvan tekston de letero, kiun la klaso sendos al japana eldonejo, petinta pri korespondadresoj. Ĉar la gramatikaj reguloj estis ankoraŭ sur la tabulo kaj ĉar la uzitaj esperantlingvaj vortoj estas internacie konataj, ĉiufoje la klaso sukcesis traduki la leteron.

Kompreneble ni jam antaŭe estis tajpintaj la leteron. Ni petis ĉiujn lernantojn kaj la instruiston ke ili subskribu ĝin. La respondeculo de la klaso enpoŝtigos la koverton, sur kiu jam estas algluitaj la necesaj poŝtmarkoj.

Nun ni esperas ke venos respondo. Tio donus al ni la okazon reiri al tiu lernejo kaj ne nur denove paroli pri Esperanto sed ankaŭ startigi korespondon inter japanaj kaj flandraj junuloj en tiu lingvo.

Al ĉiuj estas disdonitaj flugfolioj pri la ebloj lerni Esperanton en Kortrijk, pri la esperantlingva biblioteko kaj pri korespondkursoj. La folio enhavis aliĝilon por eventuala kurso, kiu tamen nur organiziĝos se estos sufiĉe da kandidatoj.

Kelkaj rimarkoj:

- La 50 minutoj fakte ne sufiĉas por fari la tutan programon.
- En 1994 ni faris ion similan sed la tradukenda teksto estis io ajn. Ŝajnas al ni bonega ideo anstataŭigi ĝin per letero petanta pri korespondo.
- Ni esperis baldaŭ ricevi respondon el Japanio. Tio bedaŭrinde ne okazis. Estonte eble estus preferinde antaŭe kontakti personon en la fremda lando kaj pli amplekse averti lin pri la celo de la ricevotaj leteroj.
- Se oni volas ankaŭ montri literaturaĵojn en Esperanto, oni nepre bezonas minimume du horojn.
- Oni ne elektu tro rapidan kanton.
- Jean Pierre estis kontaktinta ĵurnaliston: foto de la tuta klaso kun Esperanto sur la tabulo aperis en (loka) gazeto kun mallonga artikolo preparita de Jean Pierre.

Leo De Cooman

De teksten met de gegevens over de programma's van de clubs moeten op de redactie toekomen vóór 1 juni 1996. Toch kunnen laattijdige programmawijzigingen ook naar de redactie worden gestuurd. Die worden dan in de gegevensbank van INTERNET opgeslagen, zodat men via de computer het juiste programma kan opvragen. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

AALST
La Pioniro
De vergaderingen hebben plaats in het Cultureel Centrum „De Werf", (4de verdieping), Molenstraat, Aalst. De avonden beginnen om 20.00 uur. Inlichtingen bij Hugo Dossche, Asserendries, 103, 9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.

vrijdag 31 mei: De Italiaanse Keuken, door Hilde Van Driessche. In „Ristorante di Roma – de Bruno", Keizersplein 22a, 9300 Aalst. Aanvang om 19.30 u.
zaterdag 22 juni: Kennismaking met het Pajottenland (deel 2). Wandeling o.l.v. Gaby Verstraeten. Samenkomst om 14.00 u. op de parking van Colruyt in Aalst of om 14.45 u. aan de kerk van Sint Ulriks-Kapelle.

ANTWERPEN
La Verda Stelo
Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het clublokaal is toegankelijk vanaf 18.30 uur.

vrijdag 3 mei: Indien je echt belangstelling hebt voor de toekomst van een Esperanto-beweging in Vlaanderen, dan kan je deze avond echt niet brossen. Ivo Durwael poneert een nieuwe structuur voor F.E.L.!!! U komt toch ook?
vrijdag 10 mei: Abdurachman Junusov is onze buitenlandse gastspreker. Bulat Okugava, bekend zanger, schrijver, poëet is het onderwerp. „La Tempo kaj la Koro" is de titel van de lezing.
vrijdag 17 mei: FEEST, FEEST, FEESTconcert, feestconcert, feestCONCERT, CONCERT. De in Zuid-Amerika zeer befaamde pianist „ANDRES LINERO BRANLY" concerteert ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van het huis op „den boelvaar", in *La verda Stelo*. Op het programma werk van: Peter Benoît, Cesar Franck, Frederic Chopin, Franz Liszt, Jan M.A. Hadermann, Luis A. Calvo, Heitor Villa-Lobos, Ernesto Lecuona en Alberto Ginastera. Verd-Stelano Geert Dehoux, een persoonlijke vriend van Meester Linero is de initiatiefnemer van dit concert en voor ons de garantie op kwaliteit. Reserveren is verstandig. Om de financiële kant van de zaak veilig te stellen, worden er steunkaarten „Vrienden van het Esperanto" aangeboden tegen de prijs van 250,– BEF.

vrijdag 24 mei: *Antverpeno '96*. Wij verwelkomen de gasten.
zaterdag 25 mei: *Antverpeno '96.*
zondag 26 mei: *Antverpeno '96.*
maandag 27 mei: *Antverpeno '96.*

vrijdag 31 mei: Patkuk-vespero, cello, plenigi la klubkason. Patkukbakisto kiel ĉiam Jakĉjo.
vrijdag 7 juni: Eindelijk komen de quiz-liefhebbers nog eens aan hun trekken. Ilse Jacques is de quizleidster, de eerste prijs is..? O ja, o nee, ik weet het zelf niet.
vrijdag 14 juni: Uit Limburg, (voor die van 't stad DE Limburg) de enige echte, onvervalste, bovenstebeste Jo Superter met *Keĉaĵo.*
vrijdag 21 juni: Guido Van Damme, *Denaskaj infanoj* – of waarom Esperanto spreken met je kinderen: motivatie, ervaringen, problemen en mooie herinneringen.
vrijdag 28 juni: Wat bedoelt U, neutraal! Een debat over de vraag: „Kan een vereniging in deze tijd neutraal blijven"? Moderator Jacques Schram.
vrijdag 5 juli: De grote vakantie begint, wat inhoudt dat, wie naar het buitenland gaat, de groeten moet overmaken van *La Verda Stelo*. Wie naar Antwerpen komt: *Estu bonvenaj en la domo de fido, La Verda Stelo. Ni kunvenas ĉiun semajnon, esperantlingve kompreneble. Malgraŭ la fakto, ke ni ne havas fiksan someran programon, vi ja estas bonvenaj en nia amika rondo.*

De voertaal tijdens de bijeenkomsten van La Verda Stelo *is de universele taal Esperanto. Mensen die het Esperanto niet machtig zijn, hebben recht op vertaling naar het Nederlands. Het hoofddoel van* La Verda Stelo *is en blijft zoals statutair bepaald, het verspreiden, propageren en spreken van de idee en de taal Esperanto.*

BRUGGE
Paco kaj Justeco
Indien niet anders vermeld, hebben onze bijeenkomsten plaats in het Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge. De vaste bijeenkomst valt op de 2de donderdag van de maand en begint om 19.30 u. Speciale bijeenkomsten worden in voorkomend geval afzonderlijk aangekondigd. Inlichtingen: dhr. G. Maertens, tel.: (050) 35 49 35.

donderdag 9 mei: Een historische dissertatie door F. Roose en Raadsels door R. Iserentant.
donderdag 13 juni: Educatieve uiteenzetting: Hoe evolueert UEA (de Esperanto Wereldbond – Universala Esperanto-Asocio), door dhr. Grégoire Maertens, voormalig voorzitter van de Wereldbond en dus uitstekend geïnformeerd over deze problematiek.

Internationale Kinderbijeenkomst

Op zaterdag 8 juni 1996 heeft een Internationale Bijeenkomst voor kinderen plaats ter gelegenheid van de plechtige afsluiting van de voortgezette Esperantocursus voor kinderen. De bijeenkomst heeft plaats in het buurthuis „De Schuilhoek", in Heemskerk. Wij nodigen Nederlandse en buitenlandse kinderen uit om samen te zingen, toneel te spelen, maar vooral goede vrienden te worden via de internationale taal Esperanto.
Van 11.00 tot 16.30 heten wij niet alleen kinderen welkom, maar ook de hele begeleidende karavaan van Esperantovrienden. Voor buitenlanders kunnen wij – na overleg – zorgen voor een volledige weekendopvang via onze „gastigservo". Laat ons weten of je deelneemt, voor 19 mei. Daarna zenden wij een speciale uitnodiging. Wij hopen vele oude bekenden terug te zien en nieuwe vrienden te verwelkomen.

Info: Ton Verwoerd, Luxemburglaan 545 NL-1966 MJ Heemskerk, Nederland.

GENT
La Progreso
Iedere 4de vrijdag van de maand gewone clubvergadering in ons lokaal „*La Progreso*", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77. De bijeenkomst begint om 20.00 uur. Tijdens het schooljaar zijn er conversatieavonden op de 2de woensdag van 19.00 tot 20.45 uur in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1 (1ste verdieping). Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. (09) 230 16 77 of (09) 221 10 02.

vrijdag 31 mei: Gezelschapspelletjes in het Esperanto: dat kan plezierig worden! Wie het aandurft kan met Paul Peeraerts mee om „INTERNET" in praktijk te brengen.
zaterdag 8 juni: Wandelzoektocht doorheen Sint-Amandsberg. We ontdekken het Groot Begijnhof, het Campo Santo, Alfelv,... Vertrek vanaf 14.00 u. in het Begijnhof, Engelbert van Arenbergstraat 53.
vrijdag 28 juni: Geen programma.

WANDELZOEKTOCHT
Zoals elk jaar organiseert „*La Progreso*" een Esperantozoektocht door Gent. Noteer: zaterdag 8 juni 1996. Afspraak in Sint-Amandsberg om o.a. het Campo Santo en het Groot Begijnhof te ontdekken.

HASSELT
Esperanto Hasselt
We vergaderen normaal gesproken op maandagavond vanaf 20.00 uur in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5. Inlichtingen over het programma kunnen worden verkregen bij Marcel Aerts, tel.: (011) 25 34 67.

maandag 6 mei: Praktijklessen Esperanto.

HOUTHALEN
Houthalense Esperantogroep
Iedere 2de dinsdag van de maand, gewone clubvergadering in het „Klubdomo", Ambachtstraat 39, Houthalen-Helchteren. Programma's beginnen om 20.00 uur, gevolgd door cursus voor beginners. Info bij Alfons Lijnen, tel. (011) 52 20 74.

zondag 12 mei: Een dag uitstap naar Dilsen-Stokkem, bezoek aan „De Wissen", in samenwerking met Senlime o.l.v. Jan Bovendeerd.
dinsdag 25 juni: Gastspreker over het Internationaal Esperantocongres in Praag. Plaats: „De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen Centrum.

NOTEER ALVAST: Zaterdag 17 augustus 1996: Limburgse Dag in Maaseik.

KALMTHOUT
La Erikejo
De 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout, tel. (03) 666 42 58.
Inlichtingen: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.

donderdag 16 mei: Wim De Smet: „25 jaar geschiedenis van *La Erikejo*.
zaterdag 25 mei: Jubileumviering „25 jaar La Erikejo" in het Cuylitshof. Zie ook onder rubriek „Clubtribune".
donderdag 20 juni: Jaarlijkse avondwandeling. Start om 20.00 uur aan het station van Heide.

KAPELLE
Esperanto-Grupo „Meza Zelando"
Omdat wij niet over een vast lokaal beschikken, worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Onze avonden, gewoonlijk de laatste vrijdag van de maand, beginnen om 19.30 uur. Inlichtingen over het programma en de plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 64 of bij afwezigheid bij Rie en Kees Dentz, tel.: (01180) 14 834 (nieuw nummer niet bekend bij de redactie).

vrijdag 31 mei: Bij Sophy Mensen, v. Kleffenslaan 12, Middelburg. Hans Schutijser vertelt over zijn 2 vakantieweken, georganiseerd door Poolse esperantisten in Staszovv.
zaterdag 22 juni: Ter afsluiting van het seizoen maken we een wandeling op Walcheren en eten ergens gezamenlijk. Bijzonderheden bij Dies en Sally Krombeen (adres zie boven).

KORTRIJK
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is steeds gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert, tel.: (056) 20 07 96. Bij hem kan tevens informatie over het programma van de club worden gevraagd.
Clubavonden en cursussen vinden plaats op de 4de maandag van de maand om 19.30 uur in de Jeugdherberg van Kortrijk, Passionistenlaan 1A, 8500 Kortrijk.
Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: (056) 20 07 96 of Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: (051) 56 90 30.

woensdag 22 mei: Abdurachman Junusov, ex-hoofdredacteur van de Dagestaanse televisie geeft een informatie-avond over Tsjetsjenië. Deze avond loopt in samenwerking met de Kortrijkse afdeling van Pax Christi. De avond begint om 19.30 u. en heeft plaats in het Cultureel Centrum „Oude Dekenij", Sint Maartenskerkhof, 8500 Kortrijk (zaal 7).
zondag 23 juni: Ontdekking van het „onbekende" Kortrijk. In het gezelschap van „samideanoj" uit Lille (Frankrijk). Afspraak om 14.00 u. bij de hoofdingang van het station van Kortrijk. De wandeling duurt tot omstreeks 17.00 u. en eindigt – voor wie dat wil – in een plaatselijk café.

LEUVEN
Esperanto 2000
Wij leven mee met de studenten, ons seizoen loopt van september tot juni. De woensdagavond is onze vaste avond (met verschillende cursussen). „Laborvespero" op de 1ste en 3de woensdag en op de 2de woensdag van de maand ons speciaal programma tijdens VESPERO 2000. Start telkens om 19.30 uur in het Cultureel Centrum, Romaanse Poort, Brusselsestraat 63 (bij het ziekenhuis).

woensdag 8 mei: Vespero 2000. We nodigen Ulrich Brandenburg uit. Hij geeft ons een (buitenlands) zicht op „politiek in de NATO". Een interessante Esperanto-avond! Op deze avond krijgen de cursisten van de voorbije avondcursus (voor zover ze geslaagd zijn) ook nog hun Esperantodiploma mee.
woensdag 15 mei: Laborvespero 2000.
woensdag 5 juni: Laborvespero 2000.
woensdag 12 juni: Vespero 2000: Myriam Van der Steen overloopt met ons het leven van Ghislain Jacobs.

LIMBURG
Esperanto Limburg
Bijeenkomsten in Cultureel Centrum

„De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen-Centrum. Programma's beginnen om 20.00 uur.

zondag 12 mei: Een daguitstap naar Dilsen-Stokkem, bezoek aan „De Wissen", in samenwerking met Senlime o.l.v. Jan Bovendeerd.
dinsdag 25 juni: Gastspreker over het Internationaal Esperantocongres in Praag. Plaats: „De Drij Berlengs", Vredelaan 36, Houthalen Centrum.

OOSTENDE
La Konko
De vergaderingen gebeuren in de voormalige stadsschool „Vercamer", Northlaan 14, Oostende-Mariakerke. Inlichtingen bij dhr. Marc Cuffez, tel. (059) 80 85 17.

maandag 13 mei: Abduracham Junusov uit Dagestan spreekt voor de leden van onze club over zijn land.
maandag 10 juni: Bestuursvergadering om 19.00 u. Om 20.00 u. uitdeling van de attesten en open-deur van de club.
zondag 16 juni: Bezoek aan Bergues (Frans Vlaanderen) op uitnodiging van Esperanto Dunkerque.

ROTTERDAM
Esperanto-societo Merkurio
Samenkomsten op de 1ste en 3de woensdag van de maand, uitgezonderd juli-augustus, in Centra Oficejo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam. Aanvang 19.45 uur. Gasten zijn steeds welkom. Inlichtingen bij Piet Schuil, tel.: (010) 416 14 49.

Voor een tot op het laatste ogenblik actueel programma van de Vlaamse Esperantoclubs, raadpleeg INTERNET, http://www.knooppunt.be/~fel.

woensdag 1 mei: Bespreking van het congresthema van het Esperanto Wereldcongres in Praag.

TIENEN
La Hirundo
Clubprogramma elke laatste woensdag van de maand in de lokalen van de 214de FOS, „De Klimop". Inlichtingen over het programma kan je krijgen bij Bert Boon, Merelhof 8, 3000 Tienen. Tel.: (016) 81 52 46. Gasten zijn steeds welkom.
Cursus op zondag 2, 9, 16, 23 en 30 maart en op 6, 13, 20 en 27 april. Het programma voor 26 maart en 30 april werd nog niet vastgelegd.

dinsdag 28 mei: Conversatie-avond.
dinsdag 25 juni: Conversatie-avond.

TURNHOUT
Kampina Esperanto-Asocio
Op 6 jan. wordt in Turnhout een cursus voor beginners gestart. Hij heeft plaats in „De Heischuur", Schuurhoven 2, Oud-Turnhout, op zaterdagvoormiddag van 10.00 tot 12.00 uur. Prijs: 1750,– fr., lesgever Ivo Durwael. Ook de VZW DINAMO, een stedelijke organisatie die, tijdens de kantooruren allerhande cursussen organiseert voor werklozen, gepensioneerden, huisvrouwen en invaliden, zal op verzoek een cursus Esperanto voor beginners organiseren in het CC de Warande te Turnhout. Minimum aantal deelnemers: 8. Die lessen zullen plaats hebben iedere dinsdagvoormiddag van 9.30 tot 11.30 vanaf begin januari. Lesgever: Ivo Durwael. Inlichtingen: Kampina Esperanto-Asocio, Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.: (014) 45 13 29 of (voor de cursus in de De Warande) tel.: (014) 41 94 94.

FLEJA
Flandra Esperanta Junulara Asocio
Zolderbijeenkomsten: Iedere 1ste zondag van de maand om 20.00 uur in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, op de zolder (3de verdieping). Iedereen is welkom vanaf 19.30 uur. Inlichtingen: Ilja De Coster, tel.: (09) 227 86 64.

zaterdag 4 mei: Om 13.30 uur FLEJA-bijeenkomst in het Esperantohuis aan de Frankrijklei. We ontmoeten onze vriend Abdurachman Junusov uit het verre, exotische Dagestan. Nadien maken we een wandeling door de stad met een bezoek aan het Museum Plantijn-Moretus, waar een Esperanto-versie van de rondleidngscassette voorhanden is.

ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: (03) 234 34 00.
BERINGEN T. Geerdens, Schomstraat 53, B-3582 Beringen, tel.: (011) 43 30 78.
BEVERWIJK *Stelrondo* N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel. (050) 35 49 35.
BRUSSEL Emile Van Damme, Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal, tel.: (02) 569 17 83.
DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.
(TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47.
DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Postbus 140, NL-1780 AC Den Helder.
DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tel.: (03) 658 74 20.
DEVENTER J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tel.: (0570) 61 83 04.
EDEGEM I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, B-2650 Edegem, tel.: (03) 440 30 92.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.
GENK W. Minnen, Loskaaistraat 6, B-3600 Genk, tel.: (089) 35 07 13.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: (09) 230 16 77.
GRONINGEN Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, NL-9726 JM Groningen.
NUFARO Arubastraat 12, NL-9715 RW Groningen, tel.: (050) 577 59 54.
HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: (011) 25 34 67.
HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.
HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tel.: (011) 52 20 74.
KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, B-2920 Kalmthout, tel.: (03) 666 99 49.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, NL-4421 JB Kapelle, tel. (0113) 34 15 63.
KNOKKE A. Marmenout, Helmweg 7, B-8300 Knokke-Heist 1, tel.: (050) 60 55 35.
KORTRIJK *La Konkordo* Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, (051) 56 90 30.
LEUVEN *Esperanto 2000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: (010) 86 01 12.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: (011) 32 36 03. — Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, B-3530 Houthalen-Helchteren, tel.: (011) 52 19 43 (kantoor).
MIDDELBURG zie KAPELLE
NIJMEGEN *Esperantoclub Zamenhof* G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, NL-6525 PV Nijmegen, tel.: (024) 355 15 05.
(NEJ-sekcio) Jacob Canisstraat 2, NL-6521 HL Nijmegen, tel.: (080) 22 26 95.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, B-8400 Oostende, tel.: (059) 80 85 17.
ROTTERDAM J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01.
Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.
TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel. (014) 45 13 29.
VOORBURG *Esperantogroep Voorburg,* M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29; D. Ederveen: tel.: (070) 386 66 53.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.
ZAANDAM *Esperantocentrum* Postbus 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Uitgaven

De Vlaamse Esperantobond geeft geregeld boeken uit. De boeken met een zekere literaire waarde verschijnen in de reeks STAFETO:

1. Ĉu rakonti novele? (Johán Valano) (uitgeput)
2. Sub la signo de socia muzo (William Auld en Stefan Maul, red.)
3. Kazinski venas tro malfrue (Deck Dorval)
4. Beletro, sed ne el katedro (Gaston Waringhien)
5. Murdo en Esperantujo (Daniel Moirand)
6. Vojaĝoj finiĝas, amantoj kuniĝas (Manjo Austin)
7. Nigra Magio (Deck Dorval)
8. Dirdri kaj la filoj de Usnaĥ (Adriaan Roland Holst)
9. Oktavia (Seneca)
10. Kromosomoj (Lorjak)
11. 1887 kaj la sekvo (Gaston Waringhien)
12. Dolĉe amare (E. Van Damme)
13. Urd Hadda murdita! (Deck Dorval)
14. Meznokto metropola (Kris Ungar)
15. Ŝirpecoj (Christian Declerck)
16. Vojaĝoj kaj aliaj poemoj (Edwin de Kock)
17. Kanto pri Minotaŭro (Gerrit Berveling)
18. Plena Poemaro (Eŭgeno Miĥalski)
19. El sisma zono (Mikaelo Giŝpling)
20. Tri rakontoj pri la miljara paco (John Francis) (in voorbereiding)

MI ♥ ESPERANTON

Naast deze literaire werken verschenen er ook grammatica's en leerboeken, geschiedenis van en theoretische beschouwingen over de Esperantobeweging, algemene werken en het lichtere genre. Enkele interessante titels:

ABC-Gramatiko de Esperanto
Nia Fundamento sub lupeo
Materialoj pri la akuzativo
Internacie kuiri
Servisto de l' ideo
Manlibro pri ĵurnalismo
Deklingva manlibro pri politiko
Humuro laŭ skota maniero
Tempo Fuĝas
Nuda feino en Ludanta lumo

Je kan deze boeken bestellen bij de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen.

SINONIME KAJ SIMILE (ESPERANTO HEJME)

Kiam ni staras sur perono en Amsterdamo Centra, atendante nian trajnon, foje preterbruas vagonaro de Hoogovens aŭ de VAM. Super nia urbo estas alflugo-punkto por Schiphol. Ni ofte vidas, alte en la aero, flugmaŝinojn. En Tampereo ni tamen al iuj rakontis, ke ni alvojaĝis aviadile. Ŝajnas, ke ni preferas la vorton „vagonaro", kiam la vagonoj estas klare aŭdeblaj, kaj „trajno", kiam ni mem veturas en ĝi... Kaj eble la fakto, ke ni vidas ion flugantan, sugestas la vorton „flugmaŝino", dum por la transportilo sugestiĝas „aviadilo"? La vortojn „hospitalo" kaj „malsanulejo" ni uzas ambaŭ, sen klara kialo por la elekto. Kaj figure ni foje diras, ke oni povas „ĵeti ion en rubujon" – sed la ujo, kiun unufoje semajne ni metas sur trotuarorandon, ĉe ni ne nomiĝas „rubujo" (ni ne havas rubojn – puin – por forĵeti). Ĝin ni nomas kutime per la komplika esprimo „forĵetindaĵujo". Senprobleme.

Lastatempe, tamen, post deviga anstataŭigo de la malnovaj per normigitaj, pli grandaj, ĉe ni du-fakaj, kiujn oni ĉie en Nederlando pro neklara kialo nomas *container*, ni nomas ĝin ankaŭ „kontenero". (Konsciante, ke estas stulte, uzi tiel specife iun angladevenan vorton, kies signifo en la angla estas simple „ujo"). La (mis)uzo de anglaj vortoj en Nederlando havas pliajn strangajn efikojn. Antaŭ jaroj, kiam mi nomis iujn rulŝuojn en vendejo „rul-ŝuoj", nia filino protestis, ke „rulŝuoj" estas tio, kion oni nomas nederlandlingve *rolschaatsen*, dum temas pri *rollerskates* – io tute alia... Mia argumento, ke simple temas pri novaj modeloj, ne akceptiĝis. Eble konvinkis ŝin mia demando, kiel oni klarigu al britoj, ke temas pri „io tute alia". Anglalingvanoj ja ne povas fari tiun distingon. La nunaj unu-vicaj *skeelers* (aŭ *sch(aatsw)ielers*) efektive estas io alia – ili estas veraj „rul-sketiloj". (Ne tre konsekvence: ni ĉiam nomis glacioglitilojn ne „sketiloj", sed „glitŝuoj".) Simile, iuj nederlandanoj estas konvinkitaj, ke la klavaro de pianoj kaj skribmaŝinoj estas *toetsenbord*, sed ke elektronikaj muzikinstrumentoj kaj komputiloj havas *keyboard*. Ankaŭ en Esperantolando, iuj volis enkonduki vorton „kibordo" por elektronika klavaro. Kiel klarigi ion tian al anglalingvanoj?

Vorto-uzo cetere povas esti tre malsama laŭ la kunteksto: „dekkvin-procenta alkoholaĵo", „fortigita vino", „spicvino", „vermuto", „Martini", „surrokaĵo" kaj „glaso da tio" povas indiki la saman trinkaĵon. Vorto-uzo ankaŭ povas ŝanĝiĝi en la tempo. Ne nur en Esperanto. Tiel, antaŭ jaroj, ni parolis pri „sonbend-aparato" aŭ „magnetofono". La aparatoj ŝanĝiĝis. Venis „kasetaparato". Lastatempe, ni pli ofte parolas pri „kaseto-ludilo". Eĉ foje pri „kasetilo" aŭ „bendilo", kiel ankaŭ pri „diskilo" kaj (komputila) „disketilo". Tiu uzo de „ilo" estas iom ne laŭ PAG – ne temas pri la sufikso „-ilo" (laŭ mi: „la kutima rimedo aŭ aparato por ...i"), sed pri la vorto „ilo" („rimedo aŭ aparato"). Pri *videoband*, ni iel hezitas inter „vidbendo" kaj „bildbendo" (paralele al „sonbendo"). Pri „disko" (sondisko), io interesa okazis. Kiam enkondukiĝis „kompaktdisko", unue ni diris „co-do" aŭ foje „ko-do". Sed nun, ĉar ĝi rapide fariĝis „la" sondisko, ni simple diras „disko"... Ankaŭ nederlandlingve ni denove diras *plaat* (apud *ceedee*).

Por fini ĉi tiun rakonton pri pli-malpli stranga lingvo-uzo familia: ĉe ni, *shag* estas simple „tabako" (eksterlande: „rultabako"), *vloeitjes* „paperetoj" kaj *sjekkie* „cigaredo". Se necesas distingo, ni parolas pri „rulitaj" kaj „fabrikaj" cigaredoj.

Wouter F. Pilger

DE BESCHERMING VAN HET NEDERLANDS IN DE EUROPESE UNIE

Het *Algemeen Nederlands Verbond* maakt zich zorgen over het Engels in Nederland. Als er niets gedaan wordt, zal het Engels geleidelijk aan steeds meer gebruikt worden als tweede taal (brugtaal), maar ook als eerste taal. Nu al worden er nog maar weinig dissertaties in het Nederlands geschreven, om maar één voorbeeld te geven. Het ANV belegde op 26 maart een gesprek hierover in het Vlaams Cultureel Centrum *De Brakke Grond* te Amsterdam. De helft van de aanwezigen waren esperantisten, waaronder drie uit België. Als vervolg vindt een „Openbaar gesprek" plaats op zaterdag 1 juni te 15 uur in de Tuinzaal van het Vlaams Cultureel Centrum, Nes 45, Amsterdam (bij de Dam, 10 minuten lopen van het Centraal Station). Dr.E.Vervaet behandelt de volgende vragen: 1) Heeft de Europese Unie een gemeenschappelijke brugtaal nodig? 2) Wat houdt Duits, Engels, Frans of Spaans als brugtaal in voor de positie van de overige talen, waaronder het Nederlands? 3) Maakt het Esperanto als brugtaal in de Europese Unie alle Europese inwoners tot meer gelijkwaardige burgers? 4) Willen we met de Europese Unie eenheid in verscheidenheid? De toegang tot dit Openbaar Gesprek is gratis.

Esperanto steunt het behoud van het Nederlands (foto: juni 1995). Steunt het Nederlands het Esperanto als oplossing voor het talenprobleem in de EU?